

کوری عه‌لامه‌ی گه‌وره‌ی کورد (مه‌لابوبه کر - ی موصه‌نیفه^۱ که ده‌چیتته‌وه‌سه‌ر خواناسی مه‌زن سه‌ید محمه‌د زاهید ناودار به (پیر خدر - ی شاهویی).

مه‌وله‌وی له ۲۱ ی مانگی له سه‌ر شاته‌ی، تاوه‌گۆزی مه‌لبنندی جووانرو، له کوردستانی ئیران له نیو بنه‌ما له‌یه‌کی زاناو به‌رز له سالی ۱۲۲۱ له دایک بوه‌و ناز ناوی شیعی مه‌عدومی یه‌و له ناو خه‌لکیشدا به مه‌وله‌وی به ناو بانگه.

مه‌وله‌وی هه‌ر وه‌کوگشت مه‌لاو فه‌قیی ناو کورده‌واری به کوردستادا ده‌گه‌ری و لای مه‌لاچاک و زاناکان له هه‌ورامان، مه‌ریوان، سنه، سابلاخ و سوله‌یمانی، زانست و مه‌عارفی ئیسلامی ده‌خوینی و دوای شاره‌زا بوون له سه‌رف، نه‌حو، به‌لاغه، به‌یان، مه‌نتیق و فلسفه‌فه، (فقه و اصول فقه) که‌لام و ته‌فسیری قورئاندا، لای زانای گه‌وره: مه‌لا ره‌حمان نودشه‌یی موفتی سوله‌یمانی، عیراقی ئه‌و زه‌مانه ئیجازه‌ی عیلمی ئیفتا و ئیجتهد و ته‌دریسی مه‌عارف وه‌رده‌گری.

حه‌کیم مه‌وله‌وی کورد

به سه‌رنج دان و ورد بونه‌وه له زانستی که‌لام و ئارای مووته‌که‌لیمان که زو‌ریشی هه‌ز له مه‌بانی و مه‌عارفی ئیسلامی کردوه، ئه‌وه‌یه که له مه‌به‌ستی ئیسلامی دا، بوته‌خاوه‌ن نه‌زر، هه‌رچه‌ند مه‌وله‌وی له زانستی که‌لام دا تا‌بعی فیرگه‌ی ئه‌شعری بوه، به‌لام له زو‌ر مه‌سائیلدا، نه‌تیجه‌ی (تَبَّعَاتِي) خو‌ی له رسته‌و عباره‌تی جوان و پر‌واتا به پي‌حه‌وانه‌ی، بیرو رای عامه‌ی خه‌لک به‌یان کردوه.

ده‌گیرنه‌وه: جار یکیان له سنه غولامشاخان والی کوردستان (ئه‌مانه‌للاخان) واتای ئه‌م ئایاته‌ی لی ده‌پرستینه‌وه (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ^۲ عه‌لامه مه‌وله‌وی له وه‌لامدا ده‌لی: خوا له‌سه‌ر دوندی کیوی ته‌زه‌له‌وه روی کرده ده‌شتی ته‌به‌دو صو‌ر جزئیات) هه‌ر وه‌کو، میگه‌له‌په‌زی له به‌رانبه‌ر شواندا، له به‌رامبه‌ری عیلمی خو‌ی را‌گرتبو و گو‌چانی قه‌زایشی گرتبو به ده‌سه‌وه‌و به‌ده‌ستی قودره‌تی خو‌ی به‌هو‌ی ته‌وگو‌چانه، هه‌ر یه‌کی له‌وانه‌ی بو مه‌به‌ستی تاییه‌ت دیاری و

۱ - مه‌لا ئه‌بو باکر چو‌ری بوه، له به‌ر ئه‌وه‌ی کتییی زو‌ر نوسیه له دنیای عوسمانیدا به موصه‌نیف ناو دار بوه.

۲ - سو ره‌ی الرحمان ئایه‌تی ۲۹.

نیشانه کرد بو، ئیستا هه مو روژی و هه رکات و ساتی عهینهن به پیی نیشانه گهلی که نه و زه مانه دیاری کرد بو، کار و باری خوئی به نهچام ده گهینی. حه کیم مهولهوی کورد، زور و ورد بین بووه و جوان ترین ته شیبهی له هونه و شیعری خویدا به کار بردوه، بو وینه که فهرمویه تی: گول چون روی ئازیر نه زاکهت پویشان - وه فراوان چون سهیل دیدهی من جوشان ... که له م شیعره دا تورت و نازکی و جوانی گولی به جوانی و زه ریفی گونه و رومه تی ئازیزه که ی ته شیبه) کردوه، هه روا بفرای کوستانی به لافای ئه سرین و فرمیسکی ئه وینداره که ی ده شوبهینی ... دیاره کاتی وردینان ئه م شیعره ی مهولهی بینن ئیتر بو ته شیبهی عالی و به رزو ته رز هه ر به م شیعره وینه ده هینه وه وه قهت نالین: (ابو حنیفه کابی یوسف) ده گپ نه وه روژیک خانمیکي جوانجاك داوای دوغای چاوه زار له مهوی ده کاو ئه میش له گه ل دوغاکه دا ئه م سی شیعره یشی بو ده نیی:

ته عوید به ند ریشه ی دلّی سه د پارهم	به رگش په ره ی جه رگ وه ده رد ئاواره م
توینه ند نازکیت جه حه د ویه رده ن	بینایی خه یال راگه ش گوم که رده ن
سه فات خه جالّه ت دان وه جامی جه م	دیده ی به د مه رعه کس ویش بدیو وه چه م

یانی ده زوی دوغاکه به سته که ت ره گی باریکی دلّی هه لاهه لاهه. به رگه که یشی په ره ی جه رگمه، ئه م نوشته شتیکی باوه، ده نا جوانی تو چاوی خه یالیش نای دوزیته وه، پاکی توئاوینه ی جه مشیدی که م بایه خ کردوه، که هه مو شتیکی له خویدا ئه نوواند، دیاره به م هه موه جوانچاکیه که خوا به توئی داوه، ئیتر چاوی پیس له باتی ئه وه ی له توکار بکا، هه ل ده خزی و ده گه ریته وه بولای خوئی، خوئی، ده نگیوی^۱ مهولهوی زور باش توانیویه تی که سایه تی و ژیان به ئه شیای بی گیان و غه یری ئینسان بدا که ئه مه خوئی جورئ ئیستعاره یه. (کروچه) له په راوه ی (جوان ناسی) خویدا ده لی: خوورسک له راست هونه ردا ئه بله یه و ئه گه ر مروّف نه ی هینته قسه، لاله، مهولهوی کورد زور چاک ئه م کاره ی کردوه، کاتی به ده رده وه روو ده کاته گول و گیاو ئاو و ئه شیای خوورسک و لیان ده خوازی چرو نه دهن و روشته نه که ن و له غه می ئه ودا

۱ - دیوانی مهولهوی به خوش کردنی عهلامه، مهلاکه ریم موده ریس ئیمام شافعی روژگار په ره ی ۲۳۲ چاپی ۱۹۶۱ - ز - (شه پو ل).

به‌شدار بن که له ئه‌وینداره که‌ی دوورکه‌و توته‌وه (مه‌شینه چین چین، چنور نه‌ کاوان - تو خوا
ماتم به‌هاژهی وه‌فراوان - نه‌سیم وه‌س بویه‌ر، وه‌ کو‌ساراندا، - وه‌سه‌ن شانای وه‌لگ
وه‌دیاراندا) مه‌وله‌وی له‌ مه‌سایلی زانست و زانیی که‌لام و مه‌بانی دینی و فره‌ه‌نگ و معارفی
ئیسلامیدا ده‌سه‌لاتی زوری هه‌بو وه‌ سه‌ره‌ رای ئه‌وه‌ی شاعیریکی گه‌وره‌و (بلامنازغ) بوه‌، له
زانست و (علمی مختلف اسلامیدا) بیره‌ وه‌ریگی مه‌زن و پرمایه‌ بوه‌و واژه‌ی کوردی و فارسی
و عه‌ره‌بی له‌ ده‌ستیدا هه‌ر وه‌ ک میو‌ وابوه‌.

صه‌رفه‌ نه‌زه‌ر له‌ باسی فه‌لسه‌فی و که‌لامی له‌م بابه‌ته‌وه‌ مه‌وله‌وی به‌ بیرو مه‌شه‌ره‌بی خوی،
ئه‌م ئیدیعایه‌ که‌ خواروئیت ده‌ کری له‌ ریگای ذه‌وق و که‌شف و شه‌ود و عیرفانیه‌وه‌، ئه‌زانی ئه‌م
جو‌ره‌ باسه‌ باوه‌ کو‌یه‌ کی‌که‌ له‌ مه‌سه‌له‌ ثانیی سه‌خته‌کان، به‌لام له‌ باری شیعریشه‌وه‌ پرو ته‌ژین له
واژه‌ی جوان و له‌ سه‌ر زار سوک و خوش.

۳- مه‌له‌وی له‌ بابه‌ت (سه‌به‌ب و مُسَبَّب) هه‌و ئه‌م قاعیده‌ عیلمی به‌م شیعره‌ جوان و
ساکارو پرواتیانه‌ ده‌لی:

شاعر:

فلان باوکه، ئه‌وه‌ له‌ ئه‌ولاد له‌ دوای ئه‌ولاد پیی ده‌لین: ئه‌حفاد
له‌ بو‌خاره، هه‌ور له‌ هه‌وره‌ مه‌طه‌ر له‌ مه‌طه‌ر گیا سه‌ر دیریته‌ ده‌ر
موقه‌ده‌م ناوی نریاگه‌ سه‌به‌ب به‌ موئه‌خخه‌ره‌یان ده‌لین: موسه‌به‌ب
هه‌ر دو‌لا هه‌ر خه‌لق ره‌بی هادی‌یه‌ سه‌به‌بی یه‌تیان ئه‌مری عادی‌یه‌
به‌ قودره‌تی حه‌ق عاده‌ت جاری‌یه‌ ئه‌و دیته‌ وجود، ئه‌م دیاری‌یه‌
(ی‌مکن) ئار بو‌ی ئیحراق هه‌ر نه‌وی یا ئیحراق، وه‌بی ئاگر هه‌لکه‌وی
هیمان له‌م رو‌ژگاره‌دا وشکه‌ نه‌زانی واهه‌یه‌، کاتی باسی ته‌رتیبی هه‌لم و هه‌ور و باران و
گیای لابکه‌ی له‌وانه‌یه‌ به‌ کوفری بزانی که‌چی مه‌وله‌وی له‌و رو‌ژگاره‌دا به‌م جوانیه‌ قسه‌ی
لیکردون و به‌باشی تیمان ده‌ گه‌ینی و ده‌لی:

شاعر

هه‌ر دو‌لا هه‌ر خه‌لق ره‌بی هادی‌یه‌ سه‌به‌بی یه‌تیان ئه‌مری عادی‌یه‌

مهولهوی چهن شوینه‌واری زانینی و زانستی زور به‌نرخه‌ی هه‌یه به‌م ناوانه‌ن:
۱- مه‌نزومه‌یه ک به ناوی الفضیلة به زمانی عه‌ره‌بی له ۲۰۳۱ شیعرداکه له سالی ۱۲۸۵ مانگی دایناوه و ئیمام شافع روژگار: ماموستا مه‌لا عبدالکه‌ریم موده‌ریس شه‌رحیکی به‌ناوی (الوسيلة فی شرح الفضیله) له سهر نویسه‌وه له ۱۹۷۲ی زانینی له بابته ت ئه‌قیده‌وه ئیدئوژیکیه‌وه به شیوه‌ی فه‌لسه‌فی و عیلمی که‌لام و لیکدانه‌وه‌وه به‌یانی ریازیه، جیاکان، وه ته‌حقیق له بابته خواناسیو عیرفان باس ده‌کاو سهره‌تا که‌ی ئه‌مه‌یه:

شیعر:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
من تاه فی‌ه نهیة الحکیم
۲- العقیده المرضیه: له ئه‌قایدو ئوصولی دین به‌زبانی کوردی که له ۲۴۵۲ شیعردایه، (محمی‌الدین صبر نعیمی کانی مشکانی) کورد له سالی ۱۳۵۲ مانگی‌دا له گهل عقیده‌ی فارسی که به (الفوائح) ناسراوه له به‌رگی‌کدا له میصر له چاپی داوون مه‌وله‌وی له‌م رساله‌دا، زانباری که‌لام و بیرو باوه‌ری ئیسلامی فیر خه‌لک ده‌کا، به‌لام له ههر لایه ک سوژیکی بو‌هاتی و ده‌ریجه‌یه کی بو‌شیعر وتن بو‌کرایته‌وه‌وه نوری خوای به‌سهرداباری بی‌قه‌ریحه‌ی گولی کردوه و شابه‌یتی جوانی خولقاندوه و خو‌ی و خوینه‌ریشی نوقمی ده‌ریای بیری وردو جوانی خو‌ی کردوه.

زور و اتا و مه‌عنای پرواتای له واژه‌ی جوان و ساده وره‌وانو له بار به‌کار هیناوه، که مرو‌فی زاناو شاره‌زا له‌و کاره شاکارانه‌ی مه‌وله‌وی مات ده‌بی و سهری سو‌ر ده‌مینئ ئه‌مه‌یه‌ش سهره‌تای عقیده‌ی مهرزی یه:

شیعر:

زوبده‌ی عقیده‌وه خولاسه‌ی که‌لام
ههر له تو‌و بو‌توس حه‌مدو ئه‌نای عام
۳- الفوائح یا عقیده‌ الفارسیه له ۵۲۷ شیعرداو به‌ زمانی فارسی یه، شیعره‌کانی ئه‌م مه‌نزومه، وه ک یوسف و زلیخای جامی له سهر وه‌زنی (مفاعیلن، مفاعیلن، فعولن) دانراوه‌وه یه که‌م شیعری ئه‌مه‌یه:

۱- تاه: بیربکاته‌وه - سهرگه‌ردان، متحیرشود - نهیة: ئه‌قل، پایان، نه‌هی کردن.

هونه:

چو بینم در خود از بس روسیاهی ننگند ای آلهی، یا آلهی
لهم شیعره‌دا دو قاعیده‌ی عیلمی: نیدای قهریب و نیدای به‌عید هه‌یه و ئاماژه‌یه به ئایه‌تی
(نحن اقرب الیه من جبل الوریث) سه‌عیدی شیرازیش فہرمویہ‌تی:

هونه:

دوست نزدیکتر از من بمن است وین عجب که من از وی دورم
۴- کومه‌له شیعریک به ناوی دیوانی مه‌وله‌وی مه‌عدومی کورد، له ۵۶۴ لاپه‌رده‌دا که له لایه‌ن
ماموستا مه‌لا که ریم موده‌یس، موده‌ریس و خه‌تیبی مزگه‌وت و باره‌گاو خانه‌قای حه‌زره‌تی
عه‌وسی ئه‌عزهم (قدس سره) له به‌غدا شرح‌کراوه‌و له ۱۳۸۰ ی مانگی به زمانی کوردی له
چاپ دراوه‌و بهم شیعره‌ده‌سی پی‌ده‌کا:

ئیمشه‌و ته‌نیایی جه‌سته‌ی زه‌بونم دیسان سه‌رواز که‌رد دل‌ئی پر هونم
۵- رساله‌یی له به‌یانی ته‌ریقه‌ی نه‌خشیدا به زمانی فارسی

باری کومه‌له‌ی آیه‌تی مه‌وله‌وی:

مه‌وله‌وی هه‌ر وه‌ک باقی شاعران و بیره‌وه‌ران و زانایانی دنیا به هه‌ژاری و ده‌سته‌نگی
ژیاوه، به‌لام زور قانع بوه‌و عیزه‌تی نه‌فسی زور بوه‌و قه‌ت ته‌بعی له‌تیف و هونه‌ری زه‌ریفی
خوی وه‌ک هندی له شاعران بونان و ئاوویک سه‌ری، بو‌ئمه‌یرو پاشا سته‌مکاره‌کان
دانه‌نه‌واندوه‌و هونه‌ری خوی به (ئهمه‌نی به‌خس) نه‌فروشته‌و ئهم په‌نده کوردی‌یه‌ی کردو‌ته
سه‌ر مه‌شق بو‌خوی که‌ ده‌لی: (به‌ه‌لویی مردن نه‌ک په‌نا به‌قه‌لی رو‌ره‌ش بردن) ته‌نانه
ت‌کاتی عه‌نبر خاتونی خیزانی که‌ یارو دلسوزو سه‌ر چاوه‌ی ئیلهامی شیعری بوه‌و وه‌فاتی
کرده‌و، مه‌وله‌وی هه‌ر په‌نای به‌هونه‌رو سوژی ده‌رونی خوی بردوه‌و به‌س.
هه‌رواکاتی له‌دوا تمه‌نیدا سو‌مای چاوی له‌ده‌س ئه‌داگوشه‌گیر ده‌بی و په‌نا ده‌باته‌به‌ر
هونه‌ری خوی و شکایه‌ت له‌روژگار ده‌کاوه‌لی:

۱- یانی: که‌وته‌یادی بیچاره‌یی خوی.

ئهم دیوانه‌به‌ته‌رتیبی حه‌رفی ئه‌لف و بی‌ریک و پیک‌کراوه‌.

هونه:

ته‌دریس و ته‌قدیس ته‌مجید بی ده‌نگن حه‌ساره‌ی ته‌قریر ته‌وحدید بی ره‌نگن
پارچه‌ی تألیفات شیخ موهاجیر^۱ گران‌هن، نییه‌ت موشته‌ری و تاجر
بال‌نمه‌دو ته‌یر ته‌حریر وه‌همدا گا وه‌روی رو‌مدا، گا وه‌عه‌جه‌مدا
ئومه‌نای ده‌ولت جه‌گردین لاوه^۲ به‌ئیتیزارهن چه‌م نه‌روه‌ی راه^۳
ته‌وانای وانای فرمان‌نمه‌نده‌ن^۴ چه‌په‌ر بی جوواو خه‌به‌ر پابه‌نده‌ن^۵
سه‌هلن بینایی دیده‌ی مه‌عدوم سهند داخم هه‌رئیده‌ن ئاخ په‌ی یاران مهند
به‌لام کین بدونه‌ی راکوزر دا شان وه‌شان شیر قه‌زا و قه‌ده‌ر دا
هه‌ر شیری جه‌ شیر شیران شیر وه‌رده‌ن^۶ گه‌رده‌ن په‌ی زه‌نجیر ته‌قدیر که‌ج که‌رده‌ن
باری نه‌گه‌ر هه‌ور ئه‌لتاف باری په‌ی مه‌ده‌د کاری وه‌دلدا باری
دیده‌ی سه‌ر ئه‌رشه‌ی دیده‌ی سیر کافین^۷ ئید، دای مونا‌فین ئه‌و دوا‌ی شافین^۸

مه‌ولانا خالد نه‌خشبه‌ندی که‌ به‌ نه‌سخه‌ی جامیعه‌ نوسخه‌ی نایغه‌ ناوداره‌ له‌ په‌ کی له‌ ئه‌شعاری
خویدا له‌ واژه‌ی شی که‌ به‌واتای (رویی) به‌ کار براوه‌ که‌لکی وه‌ گرتوه‌ و له‌ بابته‌ هیجره‌تی
حه‌زره‌تی ره‌سوله‌وه‌ فرمویه‌تی: (وه‌سیژده‌ هه‌نی ئه‌و خو‌ر جه‌بینه‌ - راهی بی کوچ‌ که‌رد شین
وه‌مه‌دینه‌ له‌ ۱۳ مانگی مه‌ولود له‌ روژی هه‌ینی چو‌ته‌ شاری مه‌دینه‌ چه‌ند مه‌سه‌له‌ی
فهلسه‌فی و که‌لامی، که‌ حه‌ کیم مه‌وله‌وی لیان کولیوه‌ ته‌وه‌ :

۱- شیخ عبدالقادر تختی کردستانی ناودار به‌ شیخ مهاجر په‌ کی له‌ زاناکانی که‌م وینه‌ی روژگاری خو‌ی بو‌ه که‌
شه‌رحیکی فه‌یله‌ سو‌ فانه‌و عالمانه‌ی له‌ (ته‌ذیب الکلام تفتازانی) کرده‌، حاشیه‌ دیوانی موله‌وی په‌ره‌ی ۱۴۰، مه‌وله‌وی
ئهم‌ شیعرا‌نه‌ی بو‌عه‌للامه‌ شیخ و‌یسم برای شیخ موهاجیر نویسه‌وه‌ درده‌ دل‌ کرده‌ که‌ سو‌مای چاوم له‌ ده‌س داوه‌وه‌
که‌س نیه‌ ئه‌و کتبیانه‌ به‌ ده‌رس بلیته‌وه‌.

۲- امنای دولت از هر طرف، در انتظارند.

۳- چشم براه من هستند.

۴- قدرت خواندن دستور نمانده است.

۵- چا‌پار بی جواب ماندو خبر نیز متوقف گشته زیرا نمی‌توانم به تقاضای رؤسای روم و عجم پاسخ دهم.

۶- خواردیان.

۷- چا‌و باتن کافیه.

۸- دیوان مه‌وله‌وی لاپه‌ره‌ی ۱۴۴ - ۱۳۹، چا‌وی سه‌ر هو‌ی تاوانه‌، چا‌وی باتن و سیر کافنی و شافین.

۹- رو‌یشتن .

۱- له زانستی که لام و فلهسه فهی ئیسلامیدا مهسه له یه ک به ناوی (مناط احتیاج شیء بعلت) هه یه: موته که لیمان ئه قیده یان وایه که چون (شیء) نه بوه و هاتو ته بون یانی: حادیس بوه و هاتو ته وجود، نیازی به عیلله ت هه یه، جا که وایی ملاک نیازه مندی (حدوث) ه. فه یله سوفان ده لاین: چون (شیء مومکین) له (هه د ذاتی خویدا ئیقتضای) بونی هه یه نه ک ئیقتضای نه بون و نیستی (ولا اقتضای صرفه) که وایی ملاک نیازه مندی (امکان) ه. هه مندی (حدوث و امکانیان) پیکه وه به ملاک زانیوه، تا قمی ئیمکانیان به شهرتی (حدوث) به ملاک داناوه، به لام فه یله سوفان بر وایان وایه که هه مومکینیک مه سبق به (ماده و مدته) و له دیوانی عه ره بی مه وله ویدا ئاواقسه له وه ده کا:

شاعر:

كلٌ من الحوادثِ افتقر لمادةٍ ومدّةٍ كما ذكر
وحكنا بان يجوح الممكن الى المؤثر جليّ بين
والخلف في علته استباناً أكان ذي حدوثاً ام امكانا
ام ذين شطراً او بشرطٍ لا تبع حقاً من الاقوال بل ذاك اتبع

۱- مه وله وی خوئی له ته فسیری ئه م شیعره دا فهر مویه تی:

ذهب الى الأوّل الحکماء و بعض المتکلمین، و الى الثانی قدماء المتکلمین و لكل وجهه ...
به لام له واقیعدا ذهب الى الأوّل قدماء المتکلمین و الى الثانی الحکماء و بعض المتکلمین.

له دیوانه کوردیه که شیدا لهم بابه ته وه فهر مویه تی:

شاعر:

پی دی ده وی پی ئه م به حس و به یانه عیلله ت حدوس یا خه یر ئیمکانه^۲
یه کیکیچ ده لی: مه جموعیانه شه تره ن ئه و شه تره ن راس کامیانه^۳

۱- الوسيلة فی شرح الفضیلة لاپه ره ی ۱۹۸.

۲- بو رون کردنه وه ی ئه م باسه لازمه بیرسین عیلله ت حدوسه یا ئیمکانه.

۳- ئه قیده ی مه رزیه جابی میصر لاپه ره ی ۸.

۲- فهيله سوفان لايان وايه ههر مه وجوديكي مومكين داراي دووجوب و دو ئيمكانه، ييرو
راي مهوله ويش له رساله ي تهلفه زيله دا بهم جوړه به يان كراوه.

شيعر:

وَيُوجِبُونَ يَحْفَ الْمَمَكْنَ بِسَابِقِ وَلَا حَقَّ فَابْيَنُوا
بانه مال لم يجب لم يوجد لاصل ترجيحهم المشيد
وانه حين الوجود امتنع عدمه لامتناع ان جمع
عدمه بذلك القرار و ليس ذاك نافي اختيار

۳- له تاريخي قدم ذاتي و زه مانيدا كه يه كي له مساييداغي فهلسه في و جي هه لخليسكاني
بيرو راي (متفكران) و بيروه و ه رانه بهم جوړه به شيعر ده لي:

عدم مسبوقية قد يُكْحَلُ بغير او بعدم فالاول
القدم الذاتى ثم الثانى مقررط بالقدم الزمانى
يمشى الحدوث مشيه فليوشم يكونه مخالفاً للقدم
ولاقديم عندنا بالذات سوى جناب الله ذى الصفات

۴- له ته قسيم و دابهش كردني وجود به واجب و مومكن له ته قيده ي مه رزيه دا به شيعر ده لي:
عه قل صاحب سود بو ته داي مه قسود له دواي ته سه ور مه عنا كه ي مه وجود
ياني ته قلى موفيد بو ته داي مه قصود له دواي ته سه وري و اتاي بيژه و كه ليمه ي وجوده.

قال: الموجود على نوعين يابى معناه عن غير ذين
يه كيكيان ته گهر ته عريفى ده كه ي ته وه ته نه زهر ته بال ذات خو ي
ثاره زوى عهدهم وه گشت گوزه ردا جائز نيه پى بنى وه سه ردا

ياني: نه له وجودى له فظى نه له وجودى زيه نيدا و نه له وجودى خاريجيدا جايز نيه عهدهم له
ده ورو بهرى ته و (خوا) دا په يدا بي.

۱- الوسيله لاپره ي ۲۰۵.

۲- الوسيله لاپره ي ۲۱۳ و ۲۱۲.

دلّ لهم ته عریفه و امه علومی یه که ئەسلەن عه دەم بوّی جائز نییه
نهوع ئەوۆلیان هه ر واجب بزّان چونکه بوّ عه دەم ناوی وه نیشان^۱
تلی خه ته ره ی غه یریچ بی ته ردید ده ی پاچی مه ودای بورهانی ته وحید^۲
نهوع سانیمان هه ر مومکینه و بهس عه دەم وه ک هه رهس هه ر ئەوده کا پهس^۳
له بابته ته وحید دا له ئەقیده ی فارسیه که یدا فه رمویه تی.

شعر:

وجوب تام از وحدت نگرده تعالی شأنه عن ان تعدد
بکثرت در بود امکان آفات بل التوحید اسقاط الاضافات^۴
از آن سر زده، این ابتداء وزین برپا صدا این انتهاه
هنا چون ثمه از وی گشته مهجور عرض چون جوهر از وی هست مهجور
هیولی نزد وی صورت ندارد صور آنجا هیولی را گذارد
زمان را دوری از وی صد مکان است مکان را دوری از وی صد زمان است^۵
۶- له بابته تیمان به خوا و صیفات و ئەسمای ئەو به شاعر ده لی:

ره باریک و استدلال تاریک فبارک ربّ این تاریک باریک
من باناله بی پا چون درایم مگر در گردن گیری درایم^۶

۱- چونکا واجب نا بیته هه دهف و نیشان بوّ عه دەم.

۲- بورهانی ته وحید تالی خه ته ره ی وجودی غه یری ئەو هه لده بری.

۳- ئەقیده ی مه رزیه لاپه ری ۸ - ۷.

۴- حافظ شیرازی لسان الغیب له م باره وه فه رمویه تی:

ندایی آمد از کنج خرابات که التوحید اسقاط الاضافات

ئەشی مه وله وی له می وه رگرتی.

۵- الفواتح لاپه ره ی ۱۳۶ و ۱۳۵.

۶- سعدی شیرازی می فرماید:

من بیچاره بیدل چون درایم مگر در گردن گیری درایم

ئەشی مه ולה وی ئەمه ی له و وه رگرتی.

بگیریدم در این منزل سپردن غنای نی سنای می بگردن
بزن نائی نواهای عیراقی بده ساقی از آن صهبای باقی
بمستی تا درآید مو بمویم بپویم ره بخندم گه بمویم
بجویم باز از آن آبی بجویم برویم بار دیگر خوش بگویم
چه ای ذات، ذات و چه چه گفتمی چه گفتمی در چه افتمی در چه افتمی^۱

۹- له بابهت تافهرینشه وه، به پهیره وی کردن له قورئان و مه شره بی عیرفانی به سی جور خهلق کردن ئاماژه ده کا:

- ۱) به هوئی ئه مری (کن فیکون^۲) له واتای خهلق کردن له نه بون و له هیچه وه.
- ۲) خهلق به واتای سازدانی ئه جزا وه ک: خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طَبَقًا^۳.
- ۳) سیوهم خهلق به واتای ته جه لئی و زهور، بو وینه مه وله وی فهر مویه تی:

شاعر:

همه آشیاء، امر آیا خلقند همه آینه آسمای حقتند
چنان کاسما مجلای صفاتند صفاتش جملگی مرآت ذاتند^۴
ظهور وی به شانی چون نشاید به هر روزی بشانی اندر آید
ز طور فلسفی بر طور حق آی باثار صفاتش دیده بکشای
تمام عالم اعنی: ماسوی الله نبود اندر عدم از بود آگاه
۱- کان الله و لم یکن معه شیء فهر موده ی په یامبره (د.خ):
به اورنگ حدوث از وی نشسته به او رنگ حنای بود بسته
نه مده در وساطت پانهاده نه دخلی بهر ماده روی داده^۵

ته شی مه وله وی ئه موی له و وه رگرتبی.

۱- الفوائج لاپره ی ۱۳۵ و ۱۳۴.

۲- سوره آل عمران آیه تی ۴۷.

۳- سوره ی ملک ئایه تی ۳.

۴- الفوائج لاپره ی ۱۷۱.

۵- الفوائج لاپره ی ۱۴۲ - ۱۴۱ - ۱۳۹.

له دیوانی کوردی ئەقیده‌ی مەرزیه‌شدا فەرمویه‌تی:

شیعەر:

ئە‌ی‌گ‌رد مە‌و‌ج‌ود‌ی‌ جە‌ تۆ‌گ‌رت مایه مە‌و‌ج‌ود هەر تۆ‌نی ماسیوا سایه
په‌نه‌ان بی‌ ته‌نها وه‌حده‌ت مە‌و‌ج وه‌رد په‌ی شناسایی زه‌وریوت که‌رد

یانی: بو‌ئ‌وه‌ بنا‌س‌ر‌یت له‌ سه‌ر زاتی خو‌ت، خو‌ت ده‌رخ‌ست.

۱- ئە‌م‌ شیع‌ره: په‌نه‌ان بی‌ ... ئی‌شاره به‌ فەر‌مود‌ه‌ی (کنت کنزاً مخفياً فخلقت الخلق لکی اعرف) ده‌کا.

به‌ و‌یت‌ جه‌ی‌ ع‌ال‌م‌ بی‌ به‌ق‌ای‌ ن‌اس‌ئ‌وت‌ وه‌ی‌ گ‌رد‌ جیلوه‌ی‌ وه‌رین‌ نه‌شناس‌وت

یانی: له‌م‌ دنیا‌ بی‌ به‌ق‌ایه‌دا له‌ سه‌ر زاتی خو‌ت زه‌ورت‌ کرد‌ به‌ جو‌ری‌ وا به‌ وه‌مو‌ جیلوه‌و
ته‌جه‌لیاته‌وه‌ که‌ له‌ به‌را‌کرد‌ت، تۆ‌ نه‌ناس‌مه‌وه‌.

به‌ سه‌د‌ جیلوه‌ی‌ تر‌ بی‌ چو‌ن‌ و‌چه‌نی‌ شناسایی‌ تو‌م‌ نم‌ه‌ بو‌ه‌نی‌

۱۰- له‌ باب‌ه‌ت‌ صیفات‌ی‌ سه‌ل‌بی‌ خوا‌ له‌ ئە‌قیده‌ی‌ مەرزیه‌دا فەر‌مویه‌تی:

شیعەر:

سیفات سه‌ل‌بی‌، ن‌ایه‌ته‌، ده‌فته‌ر ک‌ک‌ون‌ الل‌ه‌ لیس‌ ب‌جوهر
لاکین‌ تو‌ زه‌ریف‌، بی‌ ئە‌م‌ په‌نج‌انه هەر په‌نج‌ بزانه ئە‌سل‌ گ‌شتیانه
یه‌کی‌ ق‌یدمه‌ دوهم‌ به‌ق‌ایه ق‌یدمه‌ سه‌ل‌ سه‌ب‌ق‌ ع‌ده‌م‌ مه‌ع‌نایه

یانی‌ ق‌ه‌دیم‌ وه‌ ک‌ ئە‌زلی‌ خوا، به‌قا‌ وه‌ ک‌ ئە‌به‌دی‌ خوا.

له‌ باب‌ه‌ت‌ سیفات‌ی‌ ۳ و ۴ و پ‌ین‌ج‌یشدا فەر‌مویه‌تی

شیعەر:

المخالفه للحوادث^۱ سلب‌ هاو‌ میثلی‌ (ده‌گ‌ه‌ل‌) مخلوقات^۲

۱- دیوانی مه‌وله‌وی‌ لاپه‌ره‌ی‌ ۵۱.

۲- لیس‌ ک‌م‌ثله‌ شی‌ء.

قیام بنفسه وصف چهارمین سلب احتیاج مانایه یه قین
موفته قهر نییه ره ببولکاینات نه به مه حهللات ته موخه سه سات
په نجوم خوئی مانای وه حدانییه ته سلب ته عه دود نه فی که سره ته
له ذات له سیفات له نه حوالدا له همو شهئن و همو حالدا

له و شوینئی که قه له م، زمان، نامه و به یان له په سه ندی خوا به ناته وان ده زانی ده فهرمی:

شاعر:

چه جای دو زبانی مثل خامه چه حد روسیاهی مثل نامه
کمی گوی و بسی بشنو، بسی بین زبان و گوش و دیده گویدت این^۱
مه له وی مه عدومی کورد له باسی نه سما و سیفاتی خوا دا ریبازی نه هلی که لامی
زانایانیکئی وه ک ته فتازانی، نه سه فی و شیخی توسی گرتو ته به رچاو و زوررون و موسته ده ل
نماژه به ئیختیلافی نه بولحه سه نی نه شعهری و نه بولمه نصوری ما توریدی ده کا^۲
۱۱- له باسی جه برو ئیختیارو بیرو رای مه وله وی له م مه سه له دا، نه و له باسی خه لقی نه فعال له
لایه ن خوا یا مه خلوق، وه که سبی نه فعال و ئیراده و قودره ت، نه گهرچی قه ولی نه شعهری که
موعته قید به خه لقی نه فعاله له ته ره ف خواوه له کاتی عه مه لی عه بدو که سبی عه بددا، په سه ند
نه کاو قه ولی ما توریدی که جه بری مه حزه به مه ردودی نه زانی به و حاله شه وه مه وله وی خوئی
(امر بین الامرین) ی پی باشه.

شاعر:

اشعرت الی الا شعر الوحید نفسی ما ترید نحو ما ترید
وابه سته ده بی ئیراده ی باری به به عزئی نه فعال بی ئیختیاری^۳
به نده ئیراده ی بوئی یا نه وی تیریتییه وجود، په کی ناکه وی

۱- فوائح لاپهره ی ۱۷۲.

۲- فوائح لاپهره ی ۱۴۱ - ۱۳۶.

۳- به نه فعالی به نی ئاده م ته عه لوق ده گری.

ئەو فيعله لادەو فریدەو کە نار مەیکە بە دەلیل نەفی ئیختیار
بەلّی: بەعزى فيعل بەندە دیارە وجودی مەربوت بە ئیختیارە
یانى: های فى العبدِ خالق مەعبود ئیرادەى قودرەت تیریتیه وجود
ئەو ئیرادەیه کە پئی هاتە بەین دەدا تەرجیحی یە ک لە تەرەفەین

لە پاشان دەلّی: تەعەلوقی قودرەت بە فيعل لە ئیرادەو سەرچاوە دە گری:

فِيخْلُقُ اللَّهُ رَبُّنَا الْمَالِكُ عَادَةُ ذَا الْعَقْلِ عَقِيبَ ذَلِكَ^۱

بەلام هیچ یە ک لەو ئەسبابە مەعمولیانە لە ئەنجامی کاردا (موئەثیر) نین و (موئەثیر) ی واقعی
هەر خوایه و بەس حەزەرەتی مەولەوی لەم بابەتەو دەلّی:

هیچی مؤثر فى الوجود نیه سیواى قدرت ربّ البریه^۲

لا مؤثر فى الوجود الا الله

لە حەدیسى قودسی دایە کە خوا فەرمویه تی: (کنت کنزاً مخفياً فاحببت ان أعرفَ
فخلقت الخلق لکی أعرفَ و لە قورئانیشدا یە کە خوا فەرمویه تی: و ما خلقت الجن و الانس الا
لیعبدون^۳ لە بەشى یە کە مەدا غایەت لە ئافەریش ئەمە یە کە مەخلوق خالقى خوئى بناسی و
عیرفانی پئی پەیدا بکا و لە بەشى دوهم دا مەبەست و هەدەف لە خەلق کردن ئەو یە، کە مەخلوق
بەندەیی و عیبادەتی خواو خالقى ی بکا، حەزەرەتی مەولەوی لە تەوجیهی ئەم دو واتا بە زاهیر
موتەخالیفەدا فەرمویه تی:

لە کەى مونافات (لکى أعرفَ) چو دەسەمل لە گەل (لیعبدون) بو

یانى: لکەى دژایەتی واتای (لکى اعرف) لاچوو لە گەل واتای لیعبدون دا دەستەملان بون بەم
واتایە: کە هەر دوکیان بە واتای عیرفان و ناسینی خودان.

* شاعیری خواناس و عارف و فەیلەسوف لای وایە عەشق و ئەوین، پیران جوان و شاد
رادە گری مەبەست عەشقی حەقیقی یە:

۱- ئەقیدەى مەرزیه لاپەرەى ۱۱۰.

۲- ئەقیدەى مەرزیه لاپەرەى ۱۱۰ و ۱۰۸.

۳- سورەى الذاریات ئایەى ۵۶.

شاعر:

چوزهی سهوزهی ههرده فیهیز تو وهرو^۱
گهردهش نهشای کاو لوتف تو کهرو^۲
نهواچی من پیر ئیفتادهی دل ریش
ئیسه چهنی مهیل ئازیزانم چیش^۳
تا یاران نیگای نهانیشان بو^۴
پیران مهشیو تاف جهوانیشان بو^۴
پهی چیش؟ مهیل لهیل پیریش مهحاله^۵
سهندی بالغیش سهده هزار ساله^۶

* حافظ شیرین وتار دهلی:

هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق ثبت است بر جریده عالم دوام ما

* سعدی شیرازیش فهرمویه تی:

باد اگر در من اوفتد ببرد که نمانده است زیر جامه تنی

له بابته وه سفی پیوهند له گهل مه عشوقدا ده فهرمی:

ئازیز: تایی رستهی دلهی خهم بی شو^۱ نه زلیانه بهند تایی رسته کهی تو^۲

یانی: ئازیزم تالی رستهی دلی زور غه مبارم، له گهل تالی رستهی زولفی تو داله نه ز له وه تیک
ئالاون و لیک جیا نابنه وه.

ههر دوچهنی ههم پیچ وه ردهن وه ههم جیایی نه بهین مهحاله^۱ ستهم^۲

له بابته شهوی بهرات (۱۵ شابان) به بونهی چاوه روانی هاتنی دوسته وه فهرمویه تی:

۱- وهرو بهواتای: بخوا.

۲- کاو بهواتای دامینهی کیو.

۳- چه کار.

۴- تاف: سهره تایی گهنجی.

۵- دیوانی مهولهوی لاپهره ۹۶ - ۹۵.

۶- سهخت دیوانی مهولهوی لاپهره ۷۰ - ۶۹.

هوڻه:

نه هات و نه هات دل ماته ن ٿي مڃو
سياهي دهفته رزميرزاي ته زه لن^۱
ٿو ها و بهرات بي ته ندازه و
كهي قوتهش نوقل راز يا و ره ن
وه لگ زينده گيم ها وهه و او
ٿه لوه داي تاريخ كامه رانيمه ن
ياران ويه رده ن، نوبه مهن ده ي ده ي
ساده ي تاي دوگهي يه خهي دل په سهند
ٿه بابت مه سه له ي وه حده تي وجود ده لي:

هوڻه:

پهي كه سي خاسن هه واي سه ير باخ
من جفت مه عشوق دورد هه مرز مهن
له واتاي ورد و جوان و دلگير يشدا فهر مويه تي:
هوڻه:

پهنج بي يهن وه شش رو كه رده نه پهنج
ٿه داي نه ماي فهرز سوبح و عيشامهن^۴
حه زره تي مه وله وي جاريكيان ده چي ته ديداري مه حمود پاشاي جاف خانميكي جوان و
شوڻ و شهنگ گوشه ي ده واري ره شي كوچه ري هه لده داته ووه دهر وائي ته مه وله وي و هاو
ريڪاني و ٿه و يش بالبداهه بهم دوشيعره ٿه و شانويه ده نويئي و ده لي:

۱- ميرزاي ته زه ل: خوابه.

۲- ٿم لاو ٿه و لا.

۳- ديواني مه وله وي لاپه رهي ۴۴۶ و ۴۴۴.

۴- ديوان مه وله وي لاپه رهي ۱۵۷ نه ماي: نوپڙ.

گوشه‌ی سیامال هورداو دییاوه چون مانگ نه گوشه‌ی ههور سیاوه
به خودا قه‌سه‌م پا سه‌م ئومیده‌ن حور مقصورات فی الخيام ئیده‌ن^۱

مه‌وله‌وی زاتیکی پر پیت و به‌ره‌که‌ت بووه‌که به‌زانین و ژیری و پر ئاوه‌زی ناودار
بووه، ئه‌و زاته ماموستای شیعی کوردی ههورامی بووه و غه‌زه‌له‌کانی پر و ته‌ژین له‌صنایعی
ئه‌ده‌بی و هونه‌ری چ له‌باری له‌فزی و مه‌عنه‌وی به‌وه‌وه‌که ئیجاز، ئیداع، سهولت و ئیمتناع
(سه‌هلی مومته‌نیع) تباق و ته‌زاد، ئیرسالی مه‌سه‌ل، ته‌ناسوبی ئه‌لفاز، زه‌رافه‌ت و له‌تافه‌ت و
هیزو وزه‌ی شوین دانان له‌سه‌ر بیسه‌ر.

حه‌زه‌تی مه‌وله‌وی له‌به‌رگی شیعو غه‌زه‌لی کوردی واتای عیرفانی و فه‌لسه‌فی و
غه‌رامی له‌گه‌ل ته‌شبهات و ئیستعاراتی به‌دیع و دل‌رفین به‌جو‌ریکی زور جوان و دلگیر و
وه‌ستایانه رازاندوته‌وه‌له‌قالبی داوه‌که سه‌رنجی خوینهر بو‌لای خو‌ی راده‌کیشی، به‌لام
شیعه‌ره‌عه‌به‌ی و فارسی به‌کانی وانین و واتای کردوته‌قوربانی صنایعی له‌فزی و به‌تاییه‌ت
جیناس. جا له‌به‌ر ئه‌مه‌عه‌بی ته‌عقیدو غه‌راه‌ت و زه‌عفی ته‌ءلیف له‌شیعه‌ره‌فارسی و
عه‌ره‌به‌کانیده‌ئه‌بیندری.

حه‌زه‌تی مه‌وله‌وی له‌ژیاندا توشی که‌ندو کو‌سی زور بووه، وه‌که سوتانی مال و
هو‌ی ژیان و کتیبه‌کانی و مردنی عه‌نبه‌ر خاتونی خیزانی، وه‌حه‌وت سال به‌ره‌له‌مردن سو‌مای
چاوی له‌ده‌س داوه‌له‌ئاخریدا له‌ئه‌سب ده‌که ویته‌خواری و پاش چه‌ند روژ له‌سالی
۱۳۰۰ی مانگی بارگه‌ی په‌ره‌ولای خوا تیگناوه. خوا غه‌رقی ره‌حه‌تی خو‌ی بکا.

یادواره‌ی ئه‌و شاعیره‌حه‌کیمه‌ ۱۰ تا ۹ خه‌رممانی ۱۳۷۱ی هه‌تاوی له‌شاری فه‌ره‌ه‌نگ
په‌روه‌ری سه‌قز سازدرا‌بوو (شه‌پول).

سه‌رچاوه: ۱- ئه‌قیده‌ی مه‌رزیه‌ی کوردی حه‌کیم مه‌وله‌وی

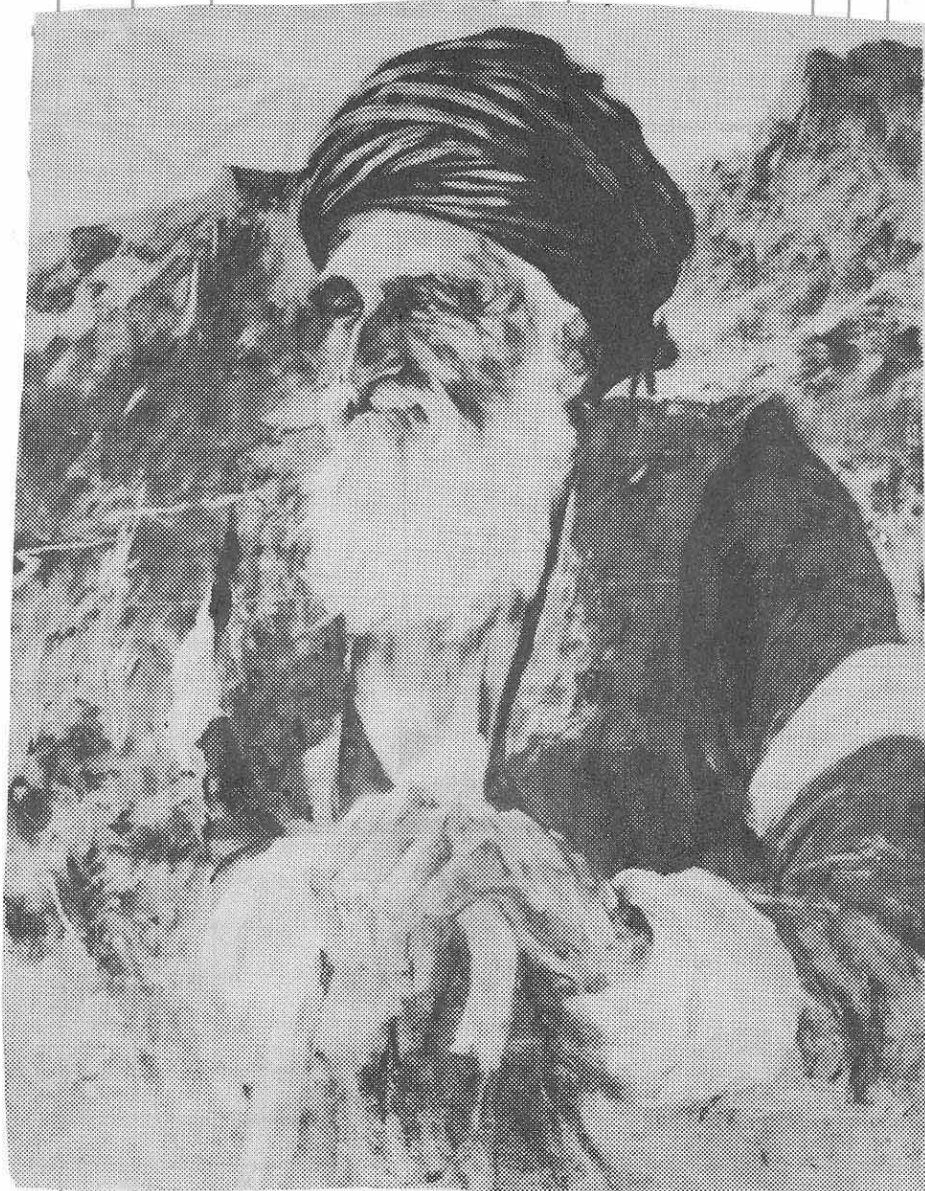
۲- ئه‌لفوائح یا ئه‌قیده‌ی فارسی ...

۳- الوسیله فی شرح الفضیله به‌قه‌له‌می ماموستا مه‌لاکه‌ریم موده‌ریس ئیمام شافعی ئه‌م
روژگار.

۱- دیوانی مه‌وله‌وی لاپه‌ره‌ی ۳۸۹.

- ۴- الفضيله به زمانی عهده بی نوسراوی مهوله وی.
- ۵- دیوانی کوردی حه کیم مهوله وی به شرح و لیکدانه وی ماموستا مه لا که ریم.
- ۶- میژوی ئه ده بی کوردی لاپه ره ی ۲۷۶ تا ۲۴۷ نوسراوی عه لا ئه دین سه جادی ره حمه تی چاپی ۱۹۵۲ ی زاینی به غدا.
- ۷- گه نجینه ی فهره ننگ و زانست نوسراوی شه پۆل چاپی تاران ۱۳۶۴ ی هه تاوی لاپه ره ی ۵۱۹ تا ۴۸۹.
- ۸- روژنامه ی کوردستان سالی ۴ ژماره ی ۲ له ۲۶ گولانی ۲۵۷۴ کوردی و ۱۳۴۱ ی هه تاوی تا ژماره ی ۴۴ پانزده ی ئیسفهندي ۱۳۴۱ ی هه تاوی. ئه بی بلین: یه که م ژماره ی روژنامه ی کوردستان له روژی چوارشه مه ۱۵ گولانی ۱۳۳۸ ی هه تاوی و ۶ مه ۱۹۵۹ ی زاینی له تاران له چاپ دراوه و له سالی ۱۳۴۲ ی هه تاویدا ۵ ژماره ی لی چاپ کراوه و ئیتر داخروه.
- ۹- کوواری کووری زانیاری کورد به رگی ۶ سالی ۱۹۷۸ زاینی شارۆ یه که له باغچه ی ئه ده بی مهوله وی به قه له می محمه د عه لی قه ره داغی لاپه ره ی ۲۶۶ تا ۲۲۶.
- ۱۰- کوواری ته حقیقاتی ئیرانی ج ۲ سالی ۱۳۵۷ هه زانکوی ئازه ر ئاباده گان لاپه ره ی ۱۵۰ تا ۱۸۸ ته حقیقاتی له بابته مهوله وی به قه له می دوکتور خه لیقی.
- ۱۱- تاریخ مشاهیر کورد به رگ ۱ نوسراوی ئوستاد بابا مه ردوخ روحنی له باسی مهوله وی مه عدومی لاپه ره ی ۴۷۳ تا ۴۶۶ چاپی سروش ۱۳۶۴.
- ۱۲- یاد داشتهای نوسه ری ئه م دیرانه.
- ۱۳- ئه قیده و ئارای موته که لیمان و حوکه ماو موحه قیقین.
- ۱۴- ئارای ئه شعری و ماتوریدی.
- ۱۵- ئه قاید: ته فتازانی و خواجه نه صیر توسی. ئه م وه تاره بو کونگره ی ریزدانان و یادی مهوله وی کورد که له ۱۰ تا ۹ ی خه رمانانی ۱۳۷۱ ی هه تاوی له شاری فهره ننگ پهروه ری سه قز پیک هاتبو و ئاماده کراوه، هه روا له ژماره ی ۲۲ تا ۱۸ روژنامه ی ئاوی کوردستان سالی ۱۳۷۲ ی هه تاوی به قه له می (شه پۆل) له چاپ دراوه.

دوکتور محمه د صالح ئیبراهیمی (شه پۆل) ***
ئوستادی دانشگاه مذاهب اسلامی تاران.

۳
۴
۵
۶
۷

۲	بسم الله الرحمن الرحيم	
۳	تاریخ: ۷۰۸۱۰۱۰ شماره: ۷۸۴	
۴	استاد گرامی جناب آقا رحمة الله علیه	
۵	با تائیدات خداوند متعال، در نظر است که یادواره شاعر معارف، ادیب و رسته دهر و نشاط	بالاحاطه می‌چشم، در یادگی توی / با نام نامی زنگی ز انسان‌های توی
۶	فرسنگی کرده سید عبد الرحیم تاج خوری امدودی ناده کوزی، در شهرستان «سقز» برگزار گردد.	
۷		
۸	بی‌گمان برای همه ی این اتم، از یک سو استفاوه کامل از نظر و اندیشه اندیشندان استادان	
۹	دانشگاه عشقان و عشق دملوی شناسان، امری است پس مندری و متنوم از ذکر سو، بر سر پرده شمس	
۱۰	درد و آسناست که با احساس تکلیف در خود، به وظیفه ای که مقتضای ارزش و تقصد به وی تحول گردید است، عمل نماید.	
۱۱		
۱۲		
۱۳	به دیگر سخن ضرورت عنایت خاص این موضوع از هر دو جانب مستقر است. لذا از اجاباکی که	
۱۴		
۱۵	صاحب نظر راه حل شناختی مستقیم، تقاضا می‌شود در باره:	
۱۶	۱- موضوعهای مقالات بهر زبانها و اشعار (مذکور: موضوع)	
۱۷	۲- کیفیت برگزاری یادواره	
۱۸	تعمیر و نظارت و طرحهای خود را تا تاریخ ۷۰۸۱۰۱۰ به نشانی زیر ارسال فرمایند، با توجه تام به نظر آن بزرگوار و پیشنهاد	بازریابی: اینجانب
۱۹	دیگر عشقان گرانقدر، با تشکیل شاذه ای تخصصی یا ذره، مرکب از اساتید ارجمند اقدام لازم به نظر می‌رسد تا آن وقت مقتضی انجام	
۲۰		
۲۱	باشند که به بنیاده تونیم دین خود را در مجال «پرستارگری» که در همه حال، پرستارگری درون آراستگی بدون تقدم است	
۲۲		
۲۳	است ادا کنیم. و فحاشه انتظار دارم که از کیفیت کارهای تحقیقی خود نیز در این زمینه - همراه با نشانی دقیق و شماره تلفن -	
۲۴		
۲۵	ساز و مطلق فرمایند. والسلام علیکم و علی آئبتکم	
۲۶		
۲۷		
۲۸		
۲۹		
۳۰		
۳۱	نشان: سقز - کوردستان - خیابان ملت - خانه فرهنگ تلخ ۷۱۱۱۰	
	۱۸۲	

ناوی پیروزی هه ندی له وزاتانهی که له سه ر قورئان کاربان کردوه:

قورئان و کوردستان

به ر له هه مو شتیك ئه بی بلیین: شارستانیته و ژیاری ئیسلام تاییهت به هیچ هوز و نه ته وه یه ك نییه، به لکوهی ئیسلام و موسولمانانه، وه هیچ هوز و نه ته وه یه ك مافی ئه وه ی بونیه بیكاته هی خوئی چ عه ره ب یا فارس یا کورد و ... جا که و ابو و هه ر نه ته وه یه ك مافی ئه وه ی بو هیه به شی خوئی دیاری بکا یانیشانی بدا. دیاره گه وره یی و به ریز بونیش به عیلم و به زانین، به ته قوا، خوئی باش، ئا کاری چاک، بیری چاک، و تار و کار و کرده وه ی چاک و خوداییه. هه روه کوخوا فهر مویه تی (هل یتوی الذین یعلمون و الذین لا یعملون) یا ئه وه که فهر مویه تی: (ان اکرمکم عندالله اتقیکم) و (قد افلح من ذکبها و قد خاب من دسیها) دیاره ئه گه ر شیری ئیسلام له کاریشدا بوبی بو دیفاع و به رگری کردن له مه زلومان و موسته زعه فان بووه، هه روه ک خوخوا فهر مویه تی: (و مالکم لا تقاتلون فی سبیل الله و المستضعفین من الرجال و النساء و الولدان) هه موده زانین هه ر له سه ره تایی گزینگی نوری فه جری ئیسلام و نزولی قورئانه وه، که خووامز گینی داو فهر موی (قد جائکم من الله نور و کتاب مبین یهدی به الله من اتبع رضوانه سبلا السلم و یخرجهم من الظلمات الی النور باذنه و یهدیهم الی صراط مستقیم) جا کاتی ئه و مزگینی به، هات و نه ته وه ی کورد په یامی قورئان و دینی ئیسلامی وه رگرت، ئه گه ر به وردی بروانینه میژو جوان بو مان ده رده که وی. که نه ته وه ی کورد به دل و به داو، به لیبرانی خوئی ئیمانی هیئا و په یامی قورئانی وه رگرت، بو نمونه ئیستاش که هه زار و چوارسه ت و پانزده سال له فه جری ئیسلام و قورئان رابوردوه، کورده کانی لای بانه و ئه و مه له ندانه هیشتا ناوی (اختیار الدینی) یان له سه ر ماوه، ئه مه خوئی نیشانه ی ئه وه یه که له کوردواریدا خه لک به ئیختیار و ئیراده ی خوئی پروا و ئیمانی هیئاوه، ئه وه که خه لک به دل و داو له کوردستان بروای به قورئان هیئاوه و خه لک ئاوا به جوش و خروش له سه ر دینی ئیسلام ئاوه ها سور ماوه و له سه ر ئیمان و ئه قیده ی خوا به رده وام ماوه و نه فه و تاوه، له سوئنگه ی نوری قورئانه وه به رقه دار و پایه دار ماوه و عه د و

په یمان نه پساوه و هیمان نوری قورئان له کورده واریدا به گورو به تین، به گرمی بی سارد بونوه
هروا ماوه و دل و دهرونی کورد به تاسه و به تاوه.

دیاره ئه بی بزاین کاتی ئیسلام به هوئی قورئانه وه دل و دهرونی خه لکی نیل داو نورانی
کرد و ئه وانی له تاریکایی شه وه زه نگه وه هینا به بهر تیشک و نور و رونا کی وه ئه وانی له نه زانی
برده سهر ریازی عیلم و عرفان و زانین و قورئان و خوئاسین و خواناسین. وه خوی چاک و
ئاکار و کرده وهی باش و خودایی فیر کردن، دهی با بزاین کورد و نه ته وهی کوردچی بو
ئیسلام و قورئان کرده یان ده یکتا، چ ده سه چیله یه کی بو بهرز بونه وه و قوام و ده وامی قورئان
و شارستانیته تی نوری ئیسلام هیناوه و خوئی له و ریازه دانشان داوه. ئه گه چاویک به سهر
میژوی ئیسلام و قورئاندا بخشینین جوان به رونا کی بو مان دهرده که ونی که ههر له سهره تای
ئیسلامه وه، گه و ره پیاوانی وه ک (جaban الکوردی که صه حابه و یاری پیغه مبه ر بووه، بر وایان به
پیغه مبه ری مه زنی ئیسلام هیناوه و ته نانه ت حدیس و فهرموده شیان له حه زره تی (محمد
المصطفی د - خ) نه قل کرده. یا (میمون) ناودار به ئه بو به سیر (ابن جaban الکوردی) که خوا
فهرمویه تی: (... الی قوم اولی باس شدید) که خوا ونی ته فسیری روحولمه عانی له ژیر
ئایه ته که دا نویویه تی (... و بالجمله ان الاکراد مشهور بالباس ...) هروا ته فسیری (ابن کثیر)
نویومه تی: که مه به ست هوژی کاله موینی کورده و ته فسیری (المیزان) له بن ئه و ئایه ته دا
نویویه تی: مه به ست له و ئایه ته کورده و کوردیش ئیرانییه، هروا کتییی به یان (الایمه) ۲ -
هه موش ده زانن که: طبرانی) له (مسند الکبیر و صغیر) دا له (جaban الکوردی) حه دیس و
فهرموده ی نه قل کرده. جا به مجوره جوان دهر که وئی که زانایانی نه ته وهی کورد زور
خزمه تیان به ئیسلام و قورئان کرده، هه ربویی ئه و ته فسیرانه له واتای ئایه تی ۱۶ سوره ی
فته تح ئاوا له خزمه تی فهره نگی کورد ئه دوین، وه به پیی لیکوئینه وه، رون بو ته وه، که
کورده کان له بناغه دانانی ژیار و شارستانیته تی ئیسلام و به رزبونه وه و پته و کردنی ته مه دونی
ئیسلام نه خشی زور گرینگ و له بهر چاویان هه بووه و هه یه، جا بوئی ئیمام محمه مد غزالی

۱- بروانته الاصابه فی تمییز صحابه فی حرف ج و ته فسیری روح المعانی ذیل آیه ۱۶ سوره ی فته تح.

۲- ج ۱ پوره ی ۸۹.

فهرمویتی: (فهرهنگ و دینی ئیسلام له سهر چوار کۆله که دانراوه که سی له و ئهستونانه زانایانی مهلبندی ئامید: دیار به کرو زانایانی شاره زور و عوله مای دینه و هری لای کرماشانه، که له نه ته وهی کوردن. ئه گهر خوا زانایان و عولمای ئهوسی ههریمه ی به ئیسلام ندابا فهرهنگی ئیسلام ئاوا جوان قهوام و دهوامی نه ده بو. یا ههروه ک له (مقدمه ابن خلدون) نوسراوه: (چوار کتیب بو فهرهنگ و زانینه کانی ئیسلامی و علومی قورئانی سهر چاوهن، جاههر که سه که بییه وی مه بهستی له بابته مه عارفی ئیسلامی یه وه بنوسی، راسته و خو یاناراسته و خو به ناچار، له و پهراوانه نه قل ده کاو لیان وه رده گری، که دوانیان (نوادری یا الامالی و ادب الکاتب) نوسراوی ئیسماعیل قالی دیار به کری و (ابن قتیبه) ی دنوری لاکرماشانه که کوردن ههروا دوکتور (جلال همایی) له پهراوهی (تاریخ علوم اسلامی) خویدا ئه مه مه بهستی هیناوه. ۱ یا شیخ عه ممار - ی یاسر که له زاناکه و ره کانه و پیری سهر به رمالیش بووه و له (۵۸۲=۱۱۸۶ی ز) وفاتی کردوه، که پیری دستگیری (شیخ نجم الدین: طامه الکبری) بووه، یا (ئهبو نجیب عبدالقادر سوهروردی) که له ۴۹۰ی مانگی له سوهره وردی لای بیجار له دایک بووه و له به غدالای (علی ابن نهانی و اسعد کوری مهنا) خوید و یه تی و ته کیهی لای روژاوی ده جله بو دروست کراوه و له ۵۴۵=۱۱۵۰ی ز - بوته فیرکاری فیرگیه ی نیزامیه و له ۵۶۳=۱۱۶۷ - ز - وه فاتی کردوه و له که نار چوم له نیو فیرگیه ی خویدا نیژراوه. یا (حسام الدین چله بی که له ۶۲۲ له دایک بووه و مه وله وی له سهره تای مه سنه ویدا به (مفتاح خزائن همرش و امین کنوز فرش و بایزید وه قت و جنید زمان) یادی کردوه و له سهره تای مسنه وی و سهره تای ده فته ری ۴ و ۵ و ۶ جوان ده رده که وی که (ضیاء الحق حسام الدین حسن بن محمد بن حس) ناو دار به چه له بی، چه نده لای مولانای رومی گه و ره و گران بووه. - چه له بی، هم خه لیفه و هم پیشه وای خانه قای (ضیاء الدین وه زیر) بووه، چه له بی، جازیه ی زور بووه و هه ره که (مغنایس) مه وله وی بو لاخوی را کیشاوه، ده لاین: کاتی به رگی - ۱ - ی مه سنه وی ته و او ده بی، خیزانی چه له بی وه فات. ده کاو چه له بی، په شیو ده بی و مه وله یش شیعی بو نایی تا دو سال

۱- په ره ی ۱۱۵۷ ج - ۲ - مقدمه ی ابن خلدون چاپی ۱۳۶۲ ته رجه مه به فارسی - ههروا په ره ی ۱۵۳ی کتیبی تاریخ علوم اسلامی چاپی ۱۳۶۶ (شه پول).

(مدتی این مثنوی تأخیر شد - مهلتی بایست تا خون شیر شد - چون ضیاء الحق حسام الدین عنان - بازگردانید زواج آسمان - چون زد دریا سوی ساحل بازگشت - چنگک شعر مثنوی با ساز گشت) تا حیسامه دین چه لبی، هاتوه سهرخو و نه زمی مه سنه ویش که وتوه گهر، مه ولاناو چه لبی پانزه سال پیکه وه بوون. مه وله وی به چه لبیدا هه لده لی (ای ضیاء الحق حسام توئی - که گذشت از مه بنورت مثنوی - ای ضیاء الحق حسام الدین راد - اوستادان صفارا اوستاد - وه چلبی زدست توو زلب و چشم مست تو - ... وه چلبی^۱).

ئه بو بکر حوسین بن عهلی یه زدانیار، زینهارانی که له ۲۴۰ تا ۳۳۳ له ژیاندا بووه له ۳۳۳ی مانگی وه فاتی کردوه، له کونه قه برانی شاری ورمی که ئیستا بوته شار، لای کولائی حوسین خان باغی فیرگه یه ک به ناوی (فته تح نوید) له وی ساز دراوه، که له م لاتروه مه یدانی میوه فروشان بووه و گومبه زیک هه بو و گورستانه کش هه ر به ناوی ئه و زاته وه بو، تا گومبه زه که روخواهه ره له وی به نه ندازه ی ۷۵ سانتی میتر به رزتر له ئه رزه که، گوریکیان سازدایه وه، به لام به ردی کیله که، که له سه ری نوسرابو (هذا القبر للشیخ الفاضل الکامل شیخ ابوبکر حسین بن علی ارموی یزدانیار زینهارانی) و له سه ر ئه و به رده (۳۳۳ ثلاث و ثلاثین و ثلاث مائه) بو وه فاتی ئه وزاته نوسراوه و ئه و به رده براوه ته مؤزه خانه ی ئیران باستان له تاران - ناوی گوندیکیش له نیزیک ورمی به ناوی (زرمانلو - وه زاران) و ناو کولانیکیش له ورمی دا هه یه، یا زین دهشت - ده لئین: یزدانیار زینهارانی فرمویه تی (امسیت کردیا و اصبحت عربیا) یه زدانیار، واژه و بیژه گه لی زور به رزوته رزی هه یه که بو خه لک زور به که لکن^۲.

بیستون ماند و بناهای دگر گشت خراب این در خانه عشق است که باز است هنوز
(و حکى السمعانى فى الانساب ان شیخ ابا على السنجى لما انصرف من عند الشیخ ابن حامد
اجتاز به، فرأى علمه و فضله، فقال یا استاذ الاسم لابی حامد و العلم لك فقال (یوسف بن
احمد بن گنج، القاضی ابو القاسم، الدینوری) ذلك رفعتہ بغداد و حطنی الدینور^۳ - سیف الدین

۱- مناقب افلاکی، مناقب العارفین، نضحات الانس، بزرگان و مستسرایان آذربایجان پهره ی ۷۱ تا ۶۶.
۲- تلخیص الآثار، نضحات الانس جامی، شیخ الاسلام هروی (شه پوئل).
۳- طبقات الشافعیه لابی بکر ... تقی الدین ابن قاضی شبیهة الدمشقی ۷۷۹-۸۵۱-۱۳۷۷-۱۴۴۸م ج - ۱ -
پهره ی ۲۲ - تصحیح دکتور حافظ عبدالعلیم خان ج ۱/ بیروت ۱۴۰۷-۱۹۸۷م - الاعلام ۲۸۴/۹ و کتاب

الآمدی ج - ۱ - طبقات شافعی پورهی ۴۱۰ و ۴۴۲ علی بن محمود بن علی القاضی العلامه، شمس الدین ابو حسن الشهروری الکردی پورهی ۴۷۲ طبقات - بدایه ۲۷۲/۱۳ و طبقات الشافعی للسبکی ۱۲۷/۵ که موده رسی حوری یه مهن بووه و فهرمویه تی: (الماء و الکلا و المرعی' لله لا یملک). کل من فی یده مالک فهو له، یا کسانئ وه ک (ابن الحاجب شاره زوری - و ابن جنی و سیف الدین آمدی و ابن صلاح شاره زوری، ابوالعباس لوکری متوفای ۵۱۷ سهره تای سته هی شه شه م) یا (موسی بن عیسی الکردی) یافه یله سوفی ناودار شیخی فیشراق (یا علامه کمال الدین یونس: ابن منعه) که به (قدوة العلماء و سید الحکماء) ناسراوه و ناوبراوه، که له زانینی سهر ف، نه حو ته فسیری قورئان (فقه، حدیث، تاریخ، موسیقی، هندسه، حکمت و کلام، هیئت) (وه حیدی عصر) ی خوئی بووه، یا مهولانا موسا ئوستادی فیرگیه (شکریه) و نه وهی شاحوسین - یا (شیخ الاسلام) مهولانا عهبد حلاق کوری شیخ حه سن خیزانی که خه لیفه ی شیخ (عبدالله) به دخشانی بووه. هه روا عهلامه (شمس الایمه تاج الدین عبدالغفار) کتیبکی زور پوناوه روکی به ناوی (اصول الکردی) داناوه^۱.

یا خواناسیکی گه وره و زانا و عارفی ره بیانی چه زره تی (تاج الدین اشنوی) که له سته هی شه شه م و حه و ته می مانگیدا ژیاوه که له کتیبه ئیسلامی یه کانداناوا به گه وره یی و به زانایی ناوی براوه: تاجه دین مه محمود بن خواداد ئوشنه وی (شیخ شیوخ الاسلام، سلطان المحققین، ملک الحکماء و الواعظین، قدوة المحققین و سلطان المتکلمین تاج الملة والدين)^۲ وه له سهر و اتا و ته فسیری قورئانیش هم زاتانه خزمه تیان کردوه، بو نمونه: (یوسف اصم) سورانی به ناوی (مقول التفاسیر) ته فسیریکی له سهر قورئان نویسه و له ۱۰۰۲ ی مانگی وه فاتی کردوه^۳ یا (مولانا حسام الدین علی بدلیسی تفسیر جامع التنزیل و التأویل) له ۵ جه لدد

الانساب ۴۷۵/ب و و فیات الاعیان ۶۳/۶ و طبقات الشافعیه ۲۹/۴ و مرآة الجنان ۱۲/۳ و البدایه و النهایه ۳۵۵/۱۱ و شذرات الذهب ۱۷۷/۳ و المنتظم ۲۷۵/۷ فیه یوسف بن محمد بن کبج و طبقات الفقهاء للشرازی ۹۸ (ابن بلیج) و کتاب العبر الذهبی ۹۲/۳ و طبقات الفقهاء للعبادی پوری ۱۰۷-۳۷۹.

۱- کشف الظنون. ج ۱ - پورهی ۸۱.

۲- بروانته غایة الامکان فی درایة الزمان و المکان تألیف محمود بن خداداد ئوشنه وی، تاریخ گزیده، تحفة العرفان، تذکرة شعرا و مجموعة آثار فارسی تاج الدین اشنوی قرن ۶ و ۷ هجری.

۳- علماء نافی خدمة العلم والدين و ترجمه می نه وه به فارسی پورهی ۴۷۲ که زانای به ریژ و هیژا شه حمه د

به شیوهی که هلی عیرفان نویسه و له ۹۰۰ مانگی دا وهفاتی کردوه^۱ شهرنامه پهره ی ۴۴۸ یا (حسام الدین علی که پهره ودهی عمار - ی یاسر بووه و له رازی دهر و ن گه ییوه و ته فسیریکی زور به نرخی به ناوی (اشاره منزل الكتاب) نویسه و هه ره له بدلیس و خلیفه ی نور بخش باپیره ی سهیدانی به رزنجه بووه و شهرحیککی باشی له (اصطلاحات صوفیه عبدالرزاق کاشانی) کردوه و شهرحیککی به فارسی له گولشه نی راز کردوه و له (۷۰۰=۱۳۰۱ - ز) وهفاتی کردوه، ئیدریس بدلیسی کوری ته م زاته یه^۲ (علامه شیخ الاسلام: ابوالسعود مفتی عمادی) که تا ئاخری عومری موفتی ولاتی ئیسلامی (عثمانی) بووه، ته فسیریکی به ناوی (ارشاد العقل السليم الى مزايا الكتاب الكريم) که له کو به ته فسیری که بیر - ی ئیمام فهخری رازی له میسر له چاپ دراوه و له ۸۴ سالیله له سالی ۹۸۲ ی مانگی وفاتی کردوه و له نیزیکی (ابو انصار صحابی - رضی الله عنهم) نیژراوه. ته فسیری ته بو سعود زور پرناوه روکه و نوکته ی زور وردو جوانی تییدایه که به زریای پر شه پؤل ته شبیه کراوه. یا (ابوالفضل محمد افندی دفتری بدلیسی) ته فسیری (موهپ): کاشفی کردوته تورکی عوسمانلی و له ۹۸۲ ی مانگی وهفاتی کردوه^۳ یا (علامه داماد، وانی حواشی مدونی)^۴ له سه ره ته فسیری به یضاوی له عیلمی ته فسیردا نویسه و له ۱۰۹۸ ی مانگی له ته سه مبول وهفاتی کردوه یا شیخ نه جمه دین، کوری عومه ر، خه یوفی، که به (طامة الكبرى): به لای گوره ناودار و سه ره ته یقه ی کو بره وی بووه و له میسر چوته زیاره تی شیخ روزبهانی گوره و کچه که شی هیئاوه، ته م زاته ته فسیریکی به ناوی (بحر الحقایق و المعانی فی تفسیر السبع المثانی) له یانزه بهرگدا، نویسه و له - ۱۰ - ج - ۱ - سالی (۶۱۸=۱۲۲۱ ی ز - وهفاتی کردوه و مریدی (شیخ ابونه جیب سوهره وردی، بووه. یا (عبدالله افندی مدرس کردی) ته فسیری قورئانی نویسه و له ۱۰۶۴ ی مانگیدا وفاتی کردوه. یا (عبدالسلام ماردینی شرح و تفسیر فاتحة الكتاب) نویسه و که له ۱۲۰۰ له دایک بووه و له ۱۲۵۹ مانگی وفاتی

حهواری نه سه ب ته نجامی داوه.

۱ - شهره نامه پهره ی ۴۴۸.

۲ - کشف الظنون ج ۱ پهره ی ۳۳۳ و شهره نامه.

۳ - کشف الظنون ج ۱ پهره ی ۲۱۶.

۴ - جلاله دین دهوانی: دهوانی له کوردانی دهوانه و شیعی به کوردی هه یه و له دواییدا بوته شیعه.

کردوه^۱ (علامه) مهلا خه لیل سیرتی ته فسیریکی به ناوی (تبصرة القلوب من كلام علام الغیوب) داناوه (۱۱۶۷-۱۲۵۹)^۲.

حامید پالویی دیار به کری ته فسیریکی به ناوی (زبدة العرفان فی وجوه القرآن) داناوه و له چاپیش دراوه وله ۱۱۵۲ ی مانگی وه فاتی کردوه^۳ (علامه بدرالدین وانی) ته فسیریکی به ناوی (انیس الرمس فی تفسیر آیه جری الشمس داناوه (۱۰۷۴-۱۱۲۶)^۴.

(عبدالرحمن) سورانی دیار به کری ته فسیریکی له سهر سورہ ی یاسین داناوه و کو به یشی بو حاشیه ی (عصام الدین) له سهر جوزوی ثاخری قورئان نویوه و له ۱۰۶۵ ی مانگیدا وه فاتی کردوه - (علامه محمد شریف صدیقی) گورانی شاهوی که ته فسیری (بیضاوی) له به ربووه، کو به ی له سهر نویوه و له ۱۰۷۸ - له یه مهن وه فاتی کردوه.

(شیخ عبدالرحمن مفتی عمادی) کو به ی له سهر ته فسیری (کشاف) داناوه و له ۱۴ ی ره بیعی ۲ سالی ۹۷۸ له دایک بووه و له ۱۷ ج ۱ له ۱۰۵۱ ی مانگی وه فاتی کردوه.

عهلامه مهلا عه بدولکریم چوری تا سورہ ی نه حللی ته فسیر کردوه و له سی جه لد دایه و له ۱۰۵۰ ی مانگی وه فاتی کردوه، - عهلامه ی ناو به ده ره وه: حاجی مهلا عه بدولکریم ناو دار به شیرازی کو به ی له سهر ثایه تی نور و په راویزی له سهر به یزاوی نویوه^۵ عه بدولموحسین گورانی تا سورہ ی ئه عرفانی ته فسیر کردوه و له ۱۰۴۰ وه فاتی کردوه، مهولانا شه مه دین محمه د شیرانشی که له سهره تای سه ته ی یانزه، وه فاتی کردوه، کو به ی له سهر جوزئی (نه به ۴) له سهر به یزاوی داناوه وله ۱۰۰۰ ی مانگیدا وه فاتی کردوه. - (شیخ عبدالله) ی کورد، هه کاری له سورہ ی هود تا (نه به ۴) کو به ی له سهر ته فسیری به یزاوی نویوه و له ۹۴۳ ی مانگی وه فاتی کردوه - جه ماله دین ئیسحاق قهرامانی کو به ی له سهر ته فسیری به یزاوی داناوه و له ۹۳۳

۱- هدیه العارفین ج ۱ پهره ی ۵۷۲.

۲- ئه علامی زهره کلی ج ۲۲ پهره ی ۳۶۶.

۳- هدیه العارفین ج ۱ پهره ی ۱۷۲.

۴- ایضاح المکنون ج ۱ پهره ی ۸۸.

۵- بروانته که شف زنون ج ۱ پهره ی ۳۵۷.

۶- که شف زنون ج ۱ پهره ی ۳۵۸.

مانگی وه فاتی کردوه^۱ (ابن الخياط) قه ره داغی کوّبهی له سه ر ته فسیری به یزای و (تحفه له فقه) داناوه. عه للامه جه زوری ئامیدی سورهی (فاتحة الكتاب)ی به عه ره بی ته فسیر کردوه و له ۱۱۲۱ی مانگی وه فاتی کردوه:^۲ عیسا خوشناوی له سورهی مهربم تا آخری قورئان به عه ره بی ته فسیری کردوه و سورهی فه تح و سوره یثیخلاصی، کردو ته تورکی عوسمانلی:^۳ عه للامه، مه لا مه حمود موفتی عیمادی سورهی (فاتحة الكتاب)ی ته فسیر کردوه - سه ید محه مه د به رزنجی شاره زوری ته فسیریکی به ناوی (انهار السلسیل لریاض التنزیل) داناوه:^۴ عه للامه (عبد الغفور افندی) ئامیدی له سه ر ته فسیری به یزای کوّبهی داناوه^۵ و له ۸۷۱ی مانگی وه فاتی کردوه. (ابن العراقی احمد) ئه بوزه ره عه له سه ر ته فسیری که شاف کوّبهی داناوه (۷۶۲-۸۲۶) عه للامه شه هابه دین ئه بوسه عید ئه حمه ده کاری ته فسیری قورئانی له ۵ جه لدا نوسیوه و له ۷۶۳ی مانگی وفاتی کردوه^۶ (ابن الاکفانی) سه نجاری ته فسیریکی به ناوی (نغب الطائر من بحر الزاخر) داناوه و پزیشکیکی زور شاره زا بووه و زهره کلی له ج ۱ له ئه علام داناوی هیناوه. (امام موفق الدین) ئه حمه ده کواشی ته فسیریکی به ناوی (تبصرة المتذکر فی کشف الحقایق) ناودار به ته فسیری که واشی داناوه و له ۶۸۰ی مانگی وه فاتی کردوه،^۷ عه للامه که ماله دین ئه بولفه تح موسی هه ولیری: (ابن منعه) ته فسیریکی به ناوی (المشکلات) له ته فسیری قورئانی مه جید، داناوه و له ۱۴ی شابانی ۶۳۹ی مانگی وه فاتی کردوه^۸ عه للامه و عارفی ره بیانی شیخ شه ها به دین ئه بو حه فس عومه ر - ی سوهره وردی نوسه ری (عوارف المعارف) ته فسیریکی به ناوی (بغیة البیان فی تفسیر القرآن) داناوه. (۵۳۹-۶۳۲ی مانگی)^۹

۱- کشف الظنون.

۲- لغتنامه دهخدا.

۳- هدیه العارفین ج ۱ پهره ۱۱۲.

۴- ئه علام زهره کلی ج ۷ پهره ۷۵.

۵- کشف الظنون ج ۱ پهره ۱۶۵.

۶- زهره کلی ئه علام ج ۱ پهره ۸۷.

۷- ئه علامی زهره کلی ج ۱ پهره ۲۵۹.

۸- زهره کلی ج ۸ پهره ۲۲۸.

۹- زهره کلی ج ۵ پهره ۲۲۳.

(ابن اثیر مُحدِّثُ جزری) ته‌فسیریکی به ناوی (الانصاف فی الجمع بین الکشف و الکشاف) داناوه، (۵۴۴-۶۰۶ی مانگی) ^۱ (ابن شهرزوری) ته‌فسیریکی له‌سه‌ر قورئان نوسیوووه و له ۵۳۳ی مانگی وه‌فاتی کردوه ^۲.

(ابن قتیبه) دینوه‌ری ته‌فسیریکی به‌ناوی (مشکل القرآن، غریب القرآن و المشتبه من القرآن) ی داناوه (۲۱۳-۲۷۶) ^۳ چه‌زرتی (قطب العارفين) سه‌ید کاک ئه‌حمه‌د به‌رزنجی له‌سه‌ر واتای قورئان ته‌فسیریکی نوسیوه (۱۲۰۸-۱۳۰۵) ی مانگی ^۴ عه‌لامه سه‌ید سه‌سن چووری کوّبه‌ی زور و ردو جوانی له‌سه‌ر ته‌فسیری به‌یزاوی نوسیوه تا‌گه‌یشتو ته‌سوره‌ی (قیامه) و له‌۱۳۲۲ی مانگی وه‌فاتی کردوه ^۵ عه‌لامه شه‌مه‌دین ئه‌حمه‌د گوّرانی ته‌فسیریکی به‌ناوی (غایة الامانی فی تفسیر سبع المثانی) داناوه. که ته‌فسیریکی بی وینه‌یه هه‌روا (تقریظیکي) بی وینه‌ی له‌سه‌ر ته‌فسیری (روح المعانی) نوسیوه ^۱ - شیخ ئه‌و ره‌حمان که له‌۱۳۲۵ی مانگی وه‌فاتی کردوه کوّبه‌ی له‌سه‌ر به‌یزاوی نوسیوه. له‌م دوا‌یانه شدا زانای ناودار ئیمام شافعی زه‌مانه ماموستا مه‌لاکه‌ریم. موده‌ریس ته‌فسیریکی زور‌گرینگی به‌ناوی ته‌فسیری نامی به‌زمانی کوردی داناوه و له‌چاپیش دراوه، خوابی پاریزی هه‌روه‌ها زانای ده‌س و قه‌له‌م جوان چه‌رزه‌تی (شیخ محمد خال قدس سره‌ العزیز) ته‌فسیریکی عال و پرناره‌روکی به‌زمانی کوردی داناوه و له‌چاپیش دریاوه. ئه‌بی بزانی زانایانی کورد، فه‌ره‌نگ و دینی ئیسلامیان به‌هیزو پته‌و را‌گرتووه و له‌سه‌ره‌تای ئیسلامه‌وه تائه‌مروّ خزمه‌تی زور‌گه‌وره‌یان به‌قورئان و دینی ئیسلام کردوه نه‌ک عه‌ره‌ب، میژوله سه‌ر ئه‌مه شایه‌ده.

۱- زه‌ره‌کلی ج ۶ په‌ری ۱۵۲.

۲- هدیه‌ العارفين ج ۱ په‌ری ۶۹۶ و لغتنامه‌ی ده‌خدا.

۳- زه‌ره‌کلی ج ۴ په‌ری ۲۸۰.

۴- (کشف‌الظنون) ج ۱ په‌ری ۵۷۵.

۵- یادی مه‌ردان به‌رگی ۲ نوسراوی ئیمام شافعی زه‌مانه: عه‌لامه، مه‌لا عه‌بدولکه‌ریم موده‌ریس په‌ری ۵۱۴ چاپی سالکی ۱۹۸۳ کوری زانای کورد به‌غدا، به‌لام له (علماءنا فی خدمه‌ العلم و الدین) و ته‌رجه‌مه‌ی به‌فارسی که زانای ناودار کاک ئه‌حمه‌د چه‌واری نه‌سه‌ب ئه‌نجامی داوه و (انتشارات اطلاعات) له‌۱۳۶۹ له‌چاپی داوه، یاسی ئه‌م کوّبه‌ که له‌سه‌ر ته‌فسیری به‌یزاوی یه، نه‌کراوه.

۶- (تاریخ سلیمانی) و دوروبه‌ری به‌عه‌ره‌بی په‌ری ۱۸۵.

ته نانهت زانایانی کورد گرینگی یه کی زۆریان به (قرائت قرآن) داوه و ته جویدیان بو قورئان نویسه، تا خه لکک باش فیری خویندنه وهی قورئان بن، بو نمونه: عه للامه ی روژگار (شیخ محمد و سیم اول تختوی) مهردوخی دو (منظومه) ی به زبانی فارسی و کوردی بو زانیی ژماره ی سوره ی (مکی و مدنی) قورئان داناهه که نه مه نزومه ی که به زمانی کوردی گورانی یه، له بابته (تجوید) ی قورئانه وه یه. و نه وزانایه له گوندی ته خت له ۱۱۱۸ ی مانگی له دایگ بووه. یا کتیبی (الفتح المجید فی علم التجوید) به زمانی فارسی که عه للامه ی ناودار شیخ مرفی نویدی به رزنجی دایناه (۱۱۶۶-۱۲۵۴).

هه روا نه بی بزانی که زانایانی زور له قاریانی قورئانی پیروژ له نیو کورد هه لکه وتون بو نمونه (عبدالصمد عبدالباسط) که له کوردانی موهاجیره و چوته ولاتی میسر، یا زانای ناودار ماموستا مه لا (محمد ربیعی) که له سالی ۱۳۴۳ دا له لایه ن ئیرانه وه بو به شداری کردن (له مسابقات قرائت) قورئان چبونه پاکستان و له وی له نیو نه وه مووه قاره یه باش باشانه دا نه فهری دوهم هاتبوه وه، جایزه یشی پی درابو، ماموستا (ره بیعی) شوکر بو خوا ئیستا له ژیاندا یه و چندین پهراوه ی به که لکک و باشی نویسه. هیوادارین نه ته وه ی خاوه ن پروای کورد هه روا له خزمهت کردن به زانین و فه رهنگ و قورئان و ئیسلام به رده وام بی وله کاروانی ژیارو شارستانیهت سه رکه و توو سه ر به رزو بلیند بی (شه پول) محمد صالح ابراهیمی ۳ ی به فرانباری هه زار و سیسهت و هه فتاوسی و ۲۴ دسامبر - ی ۱۹۹۴ زو ۳ ی به فرانباری ۲۶۰۶ ک. تاران هه روا (شه پول) خویشی له نه وه له وه تا ئاخیرین سوره، قورئانی هیناوته، سه ر زمانی کوردی و ته فسیری سوره ی (فاتحة الكتاب) - سوره ی یوسف، ئایاتی هه لبارده، په ند یا نه مسالی قورئان و (قصار السور) ی قورئانی، به زمانی کوردی ته رجه مه و ته فسیر کردوه و له چاپیش دراون. نه و تاره به کورتی له ئاوینه ی ژماره ی ۱۷ چاپی ۱۳۷۴ له چاپدراوه (شه پول).

۱- نه قل له کتیبی میزوی زانایانی کورد نوسراوی ئوستادی زانا بابا مهردوخ (شیوا) قدس سره. نه م باسه کوواری ئاوینه ی کوردی ژماره ی ۱۷ سالی ۱۳۷۳ به قه له می (شه پول). له چاپ دراوه .

هه سینتاری بهر پرس کبیه و هونه ی بهر پرس چیه؟

له فەر هه نگی ئیسلامیدا یه کهم شوینی که له شاعیر و شاعر (هه سینتار و هونه) ی بهر پرس، قسه کراوه قورئانی پیروزه که فەر مویه تی (وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ - أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ - وَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ - إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ ذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا)^۱ ئەم ئایه ته له راستیدا، هه ستیاران و شاعیران به پیشه وایانی گومرایان ده زانی و دای ئەنبی ئەمه باری ته هاجومی یه له م ئایه ته دا، بو سهر عه ره بی کافرو دژ به ئیسلام و پیغه مبه ر (د - خ) به لام که سانی که بروایان هه یه و کاری چاک ئەنجام ئەدهن جیا کراونه ته وه جا هه ر له بهر ئەمه ده لێن: هونه و شاعیری بهر پرس له روانگای ئیسلامه وه، هونه یه که، له خزمه تی خو و ئەخلاق و کوپ و کو مه ل دابی و شاعیری بهر پرسیش که سیکه، بروای هه بی و کار چاک و جوامیرو میر خاس بی.

له سه ره تا وه ئەبی برانین هوی دژایه تی قورئان، له گه ل شاعر و شاعیری له م ئایه ته دا بو چیه؟، زوری له شاعیران به چه که مه نی شاعر، هیرشیان ده کرده سه ره سولی خوا و دینی ئیسلام، جار جاره ش ده یان گوت: ئەو شاعیره (بَلْ هُوَ شَاعِرٌ)^۲ به م قسه هوجومی ناره وای عه ره بی کافر بو سه ره پیغه مبه ر ده سته پی کراوه، ته نانه ت پیمان ده وت: شاعیری شیت - شاعیره، شیته (وَيَقُولُونَ آ أَنَّا لَنَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ)^۳ یانی تایا ئیمه له بهر شاعیریکی شیت له خوا کانی خومان ده س به ربه دین؟! جا هه ر له بهر ئەمه قورئانی که ریم و بستویه تی، ریبازی پیغه مبه ری خوی له ریبازی شاعیران جیا بکاته وه؛ چونکا شاعیران، جار جاره له دنیای خه یال و بیردان و جار جاریش موباله غه که ر، وه له روی ئیغراقه وه، قسه ده که ن و شاعر ده لێن و له بابه ت شتیکه وه، غولو ده که ن، که چی پیغه مبه ران له وه بیزارن و واقیح بین و حه قیقه ت گران، جا هه ر له بهر ئەمه قورئان فەر مویه تی: شاعیران که سانیکن که گومرایان په یره وی له وان ده که ن، جا چون هه ندی له شاعیران له بیرو باوه ری شاعیرانه ی خو یاندا غه ر قن (و فی کل واد یهیمون) و له هه ر وادی یه کدا سه رگه ردانن.

۱ - ئایه تی ۲۲۷ تا ۲۲۴ سوره ی شو عه را.

۲ - سوره ی ئەنبیا ئایه تی ۵.

۳ - سوره ی صافات ئایه تی ۳۶.

قسه ی واده که ن، خویان عه مه لی پی نا که ن (وَإِنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ) به لام قورئان شاعیرانی ئامانجدارو چاک و جوامیرو میرخاس له وان جیا ده کاته وه و چوار تایبته تی یان بو دانه نی: بونی ئیمان، کاری چاک کردن، له بیر خوا بوندا، له راست سته م و سته مکاران راوه ستان و له چه کی شاعر بو ده فی زولم و زالمان یارمه رتی وه رگرتن (الا الذین آمنوا و عملوا الصالحات و ذکرُوا اللّٰهَ کثیراً و انتصروا من بعد ما ظلموا)^۱ ته مه یه که ده لیین: شاعرو شاعیری، کاتی سود به خشه که سازنده بی نه ک نه و جوره بی که به ره ی مروف بو پوچی و خه یال په روه ری، رابکشی.

- له راستیدا بایه خدان و نر خاندنی ئیسلام، له بابته. شاعرو شاعیریدا پیوه ندی به هده ف و ئامانجه وه هه یه یانی: هونه ی سازنده و ئامانجدار که نه ته وه یه ک رزگار بکا و ئینسان دنه بد او کوشکی زالم و سته مکاران بله رزینی و ره گ و ریشه یان له بن هه ل بکه نی، ته م جوره شاعرو هونه چاک و به چاک ده زانی. جا هه ر له بهر ته مه یه که له حه دیسدا هاتوه: (إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِکْمَةٍ وَإِنَّ مِنَ الْبِیَانِ لَسِحْرًا) هه ر له بهر ته مانه شه که پیغه مبه ر فه رمویه تی: (إِنَّ الْمُؤْمِنِیْنَ یَجَاهِدُونَ فِی سَبِیْلِ اللّٰهِ وَ لِسَانِهِ) که وینه ی زور رونا کی خه باتگیه به زمان، هه ستیارانن که ته توانن به زمان و هونه ی خویان ته و نه ر که بگر نه ته ستو.

دیاره مه به ست شاعیرانی ئامانجداره، نه ک، شاعیرانی که هونه ری خویان بو خزمه ت کردن به سته مکاران ته ر خان بکه ن و مه به ستیان ده سکه وتی پول و دراو بی و به واندا هه ل بلین. ده یاره قسه کردن له دو فی رگیه (هونه ر بو هونه ر) وه (هونه ر بو کومه لگا) له کونه وه جیگای قسه و لیکو لینه وه بو وه تازه گی نیبه، هه میسه تا قمی و یستیار ی (هونه ر بو هونه ر) بون و ده سته یه کیش، هوگری (هونه ر له خزمه ت خو و نه خلاق و کومه گا) دابون. رۆزی له زانایان و بیره وه ران فه رمویانه: که (هونه ر) ته بی له خزمه ت کردن (به خو و نه خلاق ی چاک دا بی) جا ته گه ر شاعیر یا هه ستیار سنور و که وشه نی ته خلاق و خوی چاک نه گریته به ر چاک و په سه ند، نیبه.

۱- سوره ی شوعه راثیه تی ۲۲۷.

له دنیای روژاوايشدا، که سانیکی وه ک: دیدرو diderot نوسه رو فه یله سوفی فه رانسه وی^۱ بروای وایه که: هه مرۆفیککی ئازاده که قه له م ئه گری به ده سته وه، ئه بی بیرى لای ئه وه بی که پاکى و پاک داوینی، جوامیری، خوشه ویست و چاک و شیرین، بنوینی و ناشیاوی و نامیرانی و فیستی و فجور، ناشیرین و ره زاتال و به ناحق نیشان بدا^۲ دوکتور ساموئیل جانسون، ویزاوه رو ره خنه گری بلیند پایه ی ئینگلیسی له سه ته ی هه ژده هه م ده نویسی:

«ئهرک و ئه سپارده ی نوسه رو شاعیر، هه میسه ئه مه یه که دنیا له وه ی که هه یه، باشتری بکا» تولستوی، نوسه ر، مرۆف دۆستی مه زه به بی سته ی نۆزده هه می روسیه^۳ ریساله ت و ئه سپارده ی هونهر وه هه ستیار له بره و پی دان به فیرکردنی دینی و ئه خلاق و خوی باش دانه نی. هه روا ده لی ئه بی به هو ی هونهر وه (خصلالی عالی) و ئه خلاقى باش له تا که تاکی مرۆف دا به دی بهینی، چونکا مرۆف به ئه خلاق و خو له ئازال و پاتال جیا ئه بیته وه و هو زی مرۆف له که و ناراه به ئه خلاق زیندوه، گه ل و هو زی بی ئه خلاق به سه ر زیندوی، به رو ح مردوه^۴.

جا که وایی ئه خلاقیات زور گرینگه و شوینه واری و ئیژه بی، که قسه له خو و ئه خلاقى چاک و پیاوانه بکا، زور پر بایه خه و به قانزاجه و شاعیری بهر پرس به که لکه و پرسوده، چونکا سه جایای خو و ئه خلاق و مه له کاتی فازيله له دا بین کردنی به خته وه ری به ره ی مرۆف دا گرینکی یه کی تاییه تی بو هه یه. هه موده زانین ئه گه ر له کو رو کو مه لگایه کدا، خو و ئا کا و ره فتار و کردار و بیرو باوه رو خوی چاک نه بی، ژیان، له کو مه لگایه کی ئاوه هادا به لا و جه حه نده م و ده رده، نه ک ژین و ژیان.

که سی یا که سانی به خته وه رو خاوه ن سه عاده تن که گیان و رو ح و له ش و لاری خو یان له پیسی و چه په لی پاک رابگرن و دل و ده رونی یان بیخه وش و پاک و خا وین بی، دیاره که سانی که گیان و رو حی خو یان پیس و چه په ل رابگرن، وه ئه وانیه ناپاکن و خوی ناشیاو له خو یاندا

۱- م. ۱۷۸۴ ی زاین.

۲- برۆننه: شیعو هونهر، دوکتور خانله ری به ره ی ۶۲ و مه قاله ی دوکتور عه له وی موقه ده م ئوستادی زانکوی مه شه ده.

۳- م. ۱۹۱۰ ی زاین.

۴- مه لیک شوعه رای به هار که خوی له نیژادی کو رده.

را ده گرن بی بهخت و زیان لی که و تون «قد افلح من زکیها» - و قد خاب من دسیها»^۱ خوی بی
وینو و تاقانه له سورهی شمشدا دوی یازده سویند - که له بابته را که یاندنه وه، زور گرینگه،
ئامازهی بو ته زکیه ی رۆح و گیان و رزگاری مروّف کرده و فەرمویه تی:

هەر کهس خوی له ناپاکی پاک کرده وه و رۆح و گیان و لهش و لاری خوی خاوین و
بیخهوش راگرت، رزگاره و هەر که سیش پیس و چه پهل، رای گرت زبانی لیکه و توه و پوواو و
سوواوه.

ئه گه هه ندی بروانینه باری ژبانی هه ستیاران و شاعیران باش تی ده گه بین هه ستیارانی
که له سه ر چاوهی قورئان و فەرموده ی پیغه مبهرو قسه ی خواناسان و پیشه وایانی دینی و
ئه خلاق و غیر فانی، که لکیان وه رگرتی هونه و شیعریان به رده وام و جاوید ماوه و توانیویانه
شیعری پرمایه و بایه خدار له نیو کومه لگای به رهی مروّفدا بره و پی بدەن.

هو ی مانه وه و جاویدانی ئەم جوړه هه ستیارانه به رپرس بونی ئەوانه سه باره ت به
ئه قیده و ئیده و دینی خو یان، یانی دینی پیروزی ئیسلام. ئەم جوړه شاعیرانه نیشان ئه دەن که له
سه رچاوه ی پاک و بیخهوشی فەرهنگی قورئان و ئیسلام ئاوی شهوی یان هه لگۆیزاوه و
فەرهنگی غه نی و مروّف ساز، که شوینی قوولی له سه ر گیان و رۆحی ئەم جوړه شاعیرانه
داناوه بیروه ری ئەوانه له بیرو یادی خه لکدا ماوه ته وه و هه رواش ده مینته وه و نا پو چیته وه:
شیعری ئەوان هه میشه به سه ر زارانه وه یه و په ندو شیعه چاک و شیرینه کانی ئەوان له گو ی ماندا
ده زرینگیته وه و دل و ده رونمان هه میشه فینک و خو ش راده گرن. به شانازی یه وه ده بی بلین:
شیعرو هونه ی کورده واری چون به هو ی بیرو ئه ندیشه ی زانایان و خواناسان و پیشه وایانی دینی
به ردی بناغه ی دامه زراوه: پر به ره که ته، بو وینه عه للامه (عبدالرحیم) وه فایی، حکیم ئه حمه د
خانی عارفی ره بان ی مه لای جزیری عارفی گه وره، مه لای با ته، خانای قوبادی، وه لی دیوانه،
بیسارانی، حه کیم مه وله وی کورد، مه لا په ریشانی لور، سه ید صالح حه یران ماهی ده شتی، فه قی
قادری هه مه وه ندی: حاجی قادر کو بی، حاجی خه لیفه به ها، عه لی ته رموکی، سالم،
(ملک الکلام مه جه دی)، شیخ ئه حمه د- ی کو ر، مه لیک غازی شیخ عوبه ید یلای نه هری شاهی

۱- سورهی شه مش ئایاتی ۱۰ و ۹.

شهمزین، سهیدی هه‌ورامی و باباتاهیر عوریان، و... ته نانهت ئه‌بی بلیین: سازو ئاوازی کوردیش چونکا هه‌ر به‌هوی خواناسان و زانایانی ئاینی ساز دراوه، پر به‌ره که‌ته و هه‌میشه له هه‌رخولیکدا خوئی نیشانداوه و به‌رده‌وام ماوه^۱ ئه‌م جوّره شاعیرانه، هونه‌ریان نه‌کردو ته هوی له‌زه‌تی دنیا، به‌لکو هونه‌ری خوئیان وه‌قفی خیر و به‌خته‌وه‌ری مروّف کردوه و له‌ریگای ئیسلام و پیش‌که‌وتن و پیگه‌یشتن و تی‌گه‌یشتنی مروّفانی و بیدار کردنه‌وه‌ی بیرو و یژدانی نوستوی خه‌لک بگه‌ییته دوندی به‌رزو ته‌رزنی ئینسانی و شه‌رف و مروّفانی و به‌خه‌لک بیژن:

جیهان به‌بیهوده ساز نه‌دراوه تویش بو‌گه‌مه خه‌لق نه‌کراوی

شاعیران و هه‌ستیارانی به‌ر پرس خوئیان له‌راست کوّرو کوّمه‌ل‌دا به‌به‌ر پرس ئه‌زانن بارو دوّخی ژیانی کوّمه‌لگا، له‌شیعری خویندا ده‌گونجین و باری‌باش و له‌بارو ناله‌باری ده‌ی نه‌خشین. ئه‌مانه به‌دوای ئامانجی به‌رزو بلیند دان تا به‌لکو به‌ره‌ی مروّف بگه‌نه‌خیر و به‌خته‌وه‌ری و ئاسایش و پشودان و هه‌سانه‌وه‌ی مروّفانی و ئینسانی خوئیان.

ئه‌و جوّره شاعیرانه‌ش که‌له‌په‌ی شوینی ئه‌وه‌دان که‌به‌زیرو زیو سفره‌ی نان و خوانی خوئیان برازیینه‌وه، ئه‌مانه باش ده‌زانن، کاتی هونه‌ر بو‌که‌سب و کارو نان و ئاو بی، زو تیا ده‌چی و بی‌سه‌رو شوین ئه‌بی و ئه‌پوچیه‌وه. به‌ده‌ردی بلیقی سه‌ر ئاو ده‌چی. هونه‌ری که‌بو‌جایزه‌وه‌رگرتن بی و بکریته هوی دابین کردنی ژیان، که‌م ده‌وامه، هونه‌ری که‌ئه‌شرافی و هه‌رمه‌ی خه‌لک روی تی‌ناکات.

ئه‌وانه‌ی که‌بو‌هه‌وا و هه‌وه‌سی نه‌فسانی خوئیان و بو‌گه‌یشتن به‌ژیانیکی خویش و بو‌به‌ده‌ست هیئانی پول و دراو یا که‌سبی ناو، شیعو هونه‌یان و تووه و به‌خولقاندنی هونه‌ری، وه‌پیشکه‌ش کردنی هونه‌ر، به‌ئه‌شراف و ده‌رباری‌یان به‌پایه‌و پله‌گه‌یشتن، شیعو هونه‌یان که‌م ده‌وامه و خو‌رانه‌گره.

ئهمه‌یه که‌ده‌لیین: بنچینه‌ی ویژه‌وو‌یژاوه‌ری ته‌ککه‌سویی به‌به‌ژن و بالای شاو میرو وه‌زیرو سامانداران دا‌هه‌ل‌گوته، ئه‌م جوّره شاعیرانه له‌راست هه‌ر بره‌په‌سه‌ندی یا تا‌که‌هونه‌یه‌ک، جایزه‌یه‌کیان وه‌رگرتووه و ناشیاو‌یکیان به‌شیاو نیشان داوه، به‌و باوه‌پوچاوه، به‌لام به‌خته‌وه‌رانه زو‌ربه‌ی شاعیرانی کورد له‌و باوه‌ناشیاوه‌دوره‌پرێز بون و هه‌ن.

شاعیرانی بهر پرس دوای چه ندین سه ته هیمن ناویان له بیرو میسکی خه لکدا هه روا به ناوداری ماوه و له بیر نه کراون، چونکا نه وانه بهر له هه ره کهس و هه شتییک به مروف و مروفانی ئوگری خوین نشان داوه و له شوینه واری خویناندا له بابهت ئینسانه وه، ئاخه و تون و هونه که یان پیوهندی به کوپرو کومه له وه هه یه، قسه یان له و که ندو کوسپانه کرده که هاتونه ته سه ریگای ئینسان و ئینسانی توشی دهر دو رهنج و توشی کرده و خوین له و به لا و ده ردانه له گه ل ستم لیکراواندا نشان داوه، به لی هه ستیاری بهر پرس ئه کوشن نهوع دوستی و هاو ده ردی و خوشه وستی له نیو خه لکدا به دی بهین و سه بارهت به گشت بونه وهران له جیهانی بوندا دلوفان و دل لاوین بن.

شاعیرانی بهر پرس له هونه وتن و به دی هینانی شوینه واریکی هونه ری بیجگه له پیشخستنی مروفانی ئامانجی دیکه یان نیبه و ئه یانه وی پهن دو ژیان و دهرز به خه لک فی که ن و ریگای راست و به خته وه ری به مروف نشان بدن، فرمانره وایان، ئه میران و ده سه لاتداران به ره و دادگه ری و چاکه و چاک بون و چاکه کردن، رینوینیان بکه ن، ئه وانه گه ره کیانه کوپرو کومه لگایه ک، دامه زرینن که زیبازه که ی له سه به رابه ری و برایه تی و دادگه ری و دوستی و خوشه وستی بی. ئه وانه چاوه روانی ئه وه نین که له راست هونه رو کاری هونه ری خوین جایزه و پاداش له میرو گزیر وهر بگرن. هه ستیاری بهر پرس ده یانه وی سیمای به ک ئینسانی ئامانجدار نشان بدن و مروف بولای شیای و چاکی بهن و له ناشیای و دزیوی دوری بخره نه وه.

هه ستیاری بهر پرس ئاگای له ئه رک و ئه سپارده ی خو ی هه یه و عه مه لیشی پی ده کا خو نادا به دهس زالم و سته مکارانه وه له راگه یاندنی حه قیقهت ترس و باکی نیبه و ئه وه ی باوه ری پییه تی به راشکاوی له شیعو هونه ری خویدا دهری دهری.

هه ستیار له هونینی خویدا هیرش ده کاته سه زانایانی بی کرده وه، ئه و باش ده زانی که:
« کَبْرٌ مَّقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ».

نوسه رو هه ستیاری بهر پرس. نوسین و شیعو وتن بو خو غافلاندن و ته فه نون نالی و نانوسی، ئه و بهر پرسه، ئه و هاواری ویزدانی روزگاری خو یه تی. شاعیری بهر پرس و تارو

کردار لیک ده داو له گه ل ریو در ووده له سه و گزی و فزی کردندا مله به ملانی ده کا، له شیعری ههستیاری بهر پرس دا بیرو باوهری مروفانی شه پو ل نه دا، له بیرو باوهری پوچ و ناشیاو جارزو بیزاره و له گه ل مارزاندان نه یاره، نه و مروف بانگ ده کا تا ژیرانه و به ناوه زانه بیر بکه نه وه و له جیهان و کارو باری جیهان ورد پروان و ژیرانه بیر لیبی بکه نه وه و فه زیله تی ئینسان به سر بونه وهرانی دیکه دا به ژیری و بیر وردی، دائه نی.

ههستیاری بهر پرس له زه لی ده ربار، ناچه قی و خو ناخاته نیو هه رگی مه داحی و جایزه وهرگرتن و زمانی خو ی بو په سندی سته مکاران سور نادا، نه و ده زانی:

له په سند کردنی شه قی، ده له رزی عه رش

موتته قی له په سه ند کردنی نه و ده بی دل ره ش^۱

هه ر وه ک پیغه مبه ری مه زنی ئیسلام فه رموبه تی: (اذا مَدِحَ الْفَاسِقُ غَضَبَ الرَّبِّ وَ اهْتَزَّ لِذَلِكِ الْعَرْشُ)^۲.

ههستیاری بهر پرس هه ست به ده ردو ره نجی خه لک ده کاو خو ی له که ندو کو سپی نه واندان به به شدار دائه نی و بو ناگادار کردنه وه ی به ره ی مروف تی ده کوشی و ته قالا ده دا تا مروف له زه لی نه زانی و نه فامی رزگار بکا تا نه رک و نه سپارده ی خو ی به جیبی یینی، نه و به هونه ی خو ی ده کوشی تا بیرو نه ندیشه ی خه لک سه باره ت به کار و کرده وه به ریته سه ری و بو فیرونی زانین و زانست و هونه رو پیشه و صهنعت و تکنیک، خه لک دنه ده دا، چونکا باش ده زانی کاتی مروف بیدار و ناگا بی ئیتر به ئاسانی ناچپته بن باری بیگانه و نامو، زو ده سه مو نابی تا بیخه نه بن نیر نه و ده زانی به کی له گیرو گرتی مروف به در یژی میژو، نه زانی و بی فه ره هنگییه، که زور و یژان و مله پوران به که لک وه رگرتن له وه، بیرو هوشی به ره ی مروف ده دزن و سواری سوکری ده بن.

ههستیاری به ده س هینانی زانین، له هه ر هه ل و مه رجیکدا، بو موسولمان به پیویست ده زانی، هیچ شتیک به بهرگر له فیرونی موسولمانان دانانی و بیان راده گه یین که بو فیرونی

۱- مثنوی، معنوی، مولوی، چاپی که لاله خاوه ر، تاران په ری ۷.

۲- سیونی جامع صغیر ۱/۱۳۱ فهرموده ی ژماره ی ۸۶۵.

زانست و زانین بکوشن و کول نهدن. شاعیری بهر پرس بیری نازاده و نازادانه بیرو باوهری خوئی راده گهینی، له کهس ناترسی و زولم و زوری دهسه لاتداران تاوانبار ده کاو له ته ک زولم و زور و ویری خراپه و له گه ل خراپه کردندا رکه به رایه تی ده کاو بی دهنگ نابی و خوئی به ته ماشاچی نازانی، به لکو دهس ده کا به توانج و ته شهر هاویشن، وه پلار له سته مکاران ده گری و ره خنه یان لی ده گری و حه قیقه ت ده لی، برسی بون و روت و قوتی و نه داری زور بی باشته تادهس بولای سته مکارو پیسکه دریر بکا.

شاعیری بهر پرس ئیغراق و موباله غه ی زیاد له راده، له قسه ی دانییه تا په سهند کراوه که ی بیاته (اعلی علین) و کورسی فه له کیش نانیته ژیر پیی کهس تا ئاو زه نگی په سهند کراوه که ی خوئی ماچ بکاو به زمان، لوسی و زمان تهری، سابون له بهر پیی ئه و بدا، به لکو ئه و میرو پاشای دادگر که له بیری چاک کردنی کارو باری خه لکدایه و خوئی چاک و شیای هه یه، په سندی ئه کا، به لام له گه ل ئه وانیه که بهد خو و سته مکارن درایه تی و سهر کونه یان ده کا.

شاعیری بهر پرس ته مهنی هه زار ساله بو خوشه ویسته که ی ئاره زو نا کاو ئه وه به باتل ده زانی:

هه زار سال دو عای به قای عومرت بو نا که م

چونکا ده زانم ئه وه نه گونجاوو له ژیری دوره .

دیاره هه مو ده زانین که پیا هه ل وتن، له ئیسلام دا مهنع کراوه و پیغه مبه ر (د - خ) یش فه رمویه تی: (أَحْثُوا التُّرَابَ فِي وُجُوهِ الْمَدَاحِينَ) یانی خول بکه ن به سه رو چاوی ستایشگره دا ئه بی بزانی له ئیسلام دا مه دح و په سندی مهنع کراوه که له حه قیقه ت و راستی دور بی، ئه نا په سندی که سی که خوئی چاک و جوامیرانه ی هه بی و دارای فه زیله تی ئینسانی بی، ناشیا و نییه، به لکو ئه م جوړه په سهند کردانه، ده بیته هوئی دنه دانی خه لکی دیکه بو چاک بون و چاکه کردن، هه روا بو ئه وهش تا خه لک به جه وه ره ی وجودی ئه و جوړه که سانه ناسیا و بن و که لکی لی وه ربگرن. دیاره خو مه تره ح کردن به پیی قورئان دروسته، هه ر وه ک حه زره تی یوسف خوئی

۱- کوللیاتی سه عدی په ره ی ۶۶۹۵.

۲- سیوتی جامع صغیر ۱/۴۱ فهرموده بی ژماره ی ۲۳۴.

لای پاشای میسر مه ترح کردو فہرموی (اجعلنی علی خزائن الارض انی حفیظ علم) ^۱ بہ شیکی زور له ویژاوه ری و ویژہی بہرپرسی زمانی کوردی، بو پەسەندی خواو پیغەمبەر و خواسانان تاییەت کراوہ و ہەستیاری کورد بہ باشترین شیوہ و شیواز، لەو بارو بابەتەوہ قسەیان کردوہ و شیعو ہونەیان ہونبوہ تەوہ. بووینە عارفی رەبانی مەلا ئەحمەد جزیری فہرمویە تی:

اللہ سەحەر گاہا ئەزەل	یەلمومی عیشقی شوعلەدا ^۲
نورا جەمالا لەم یەزەل	ذاتی تەجەللایا خوہدا
ذاتی تەجەللا بولذات	بی ئیسم و ئاٹارو صفات
سیررا حروفین عالیات	خەف بو دەسترو پەردەدا
زاتی موقەدەس بو وجود	جووش نەدا بو بەحری جود
وصف و ئیضافات و قیود	یە ک ژێ تەجەللای نەدا ^۳

یاوہ ک عەلامە وەفایی فہرمویە تی:

ئەی (امام المرسلین، شمس الہدی، بحر الہمم)

ئەی (شفیع المذنبین، خیری الوری مولی النعم)

ئەی نەسیمیکی گۆلی زارو شوعایکی روخت

شەوقی روژو بەدەری تابان عەتری گۆلزاری ئیرەم

ئەی لە شەوقی جەننەتی روت ئەنبیاو ئەولیا

روح لە سەر لیۆن وە کو پەروانە بو دیداری شەم

یاوہ ک عەلامە نالی فہرمویە تی:

ئەی جیلوہ دەری حوسن و جەو کیشی تەماش!

سەر رشتەیی دین بی مەدەدی تو نیہ حاشا

۱- سورە یوسف ئایەتی ۵۵.

۲- یەلمومی: چولە چرا.

۳- دیوانی جزیری پەرہی ۵۴۱.

فہ ییاضی ریارضی گولّ و میہرو مول و لہ علی
ئہی شہوقی روخ و ذہوقی لہ بت ذائقہ بہ خشا
ذہ پراتی عوکوسی کہ ششی میہری جہ لالن
واڈین و دہ چن سہر زہدہ سولتان و شہہ نشا
جان بہر لہ بی بوّسہی لہ بتہ عاشقی زارت
«فالبائیس یستوہب من فیک معاشا»
بہو رہ حمہ تہ عامہ ت کہ دہ کا سہنگی سیبہ زہر
لہم قلبہ کہ وہ ک بہردہ رہ شہ «رُشَّ رَشا»^۱
لا حول و لا طول و لا قوّة الا
باللّٰہ، لہ القدرۃ، والکائن، ماشا
«نالی» نیبہ تی سیحری بہ بیان حکیمہ تی شیعرہ
ئممانیبہ تی قووہ تی دلّ، قودرہ تی ئینشا^۲
یا وہ ک حہ کیم ئہ حمہ د خانی فہرمویہ تی:

سہر نامہ بیّ نامہ نامیّ ئہ للاّھ
بیّ نامیّ تہ ناتہ مامہ وہ للاّھ
ئہی مہ طلہ عیّ حوسنیّ عیشقبازی
ئیسمیّ تہ یہ نہ قشیّ خامہ یا عیشق
بیّ نہ قشیّ تہ، نہ قشیّ خامہ خامہ
بیّ نامیّ تہ، نامہ ناتہ مامہ
نامیّ تہ یہ شاہ بہ یتّیّ مہ قسود
فیہرستیّ موکاتہ باتّیّ مہ حمود^۳

۱- ئاو رشتین، بہ ئاورشتین کردن.
۲- دیوانی نالی پەرہی ۷۸ تا ۷۵ چایی کوری زانیاری.
۳- دیوانی مہم وزین پەرہی ۲۱ و ۲۰.

یا وه ک چه کیم مهولهوی کورد فهرمویه تی:

زوبدهی عهقیده و خولاصه‌ی که لام

هه رله توو بو تووس همدو سه‌سنا‌ی عام

هه ر خوئی بو خوئی بورهان دیتربه‌س

به‌شی خوئی تیکه‌ل ناوی بکا که‌س

که‌ناره‌ی سه‌حرا نادیار‌ی یه

بینایی عقول ئاو مرواری یه.

یا وه ک عه‌لامه و عارفی ره‌بانی مه‌لا په‌ریشانی لور فهرمویه تی.

من ژ بسم الله من ژ بسم الله

ابتدا مه‌که‌م من ژ بسم الله

یا په‌ب! تو ره‌زاق روژی خوازانی

مه‌نشئی سه‌حاب قه‌تره‌یی بارانی

رازق جه‌نین طفل سه‌غیری

ره‌حیم و ئه‌رحه‌م شیخ که‌بیری^۱

یا وه ک نوسخه‌ی جامع‌ه و نوسخه‌ی نایغه: مه‌ولانا خالد شاره‌زوری نه‌خشبه‌ندی

فه‌رمویه تی:

خوداوه‌ندا به‌حه‌قتی ئیسمی ئه‌عظم

به‌نوری سییدی ئه‌ولادی ئادم

یا وه ک:

وه‌سی‌نرده هه‌نی ئه‌و خو‌ر جه‌بینه

راهی بی کوچ که‌رد، شین وه‌مه‌دینه

نیازم ئی‌ده‌ن یا‌حه‌ی یا‌قه‌ییوم

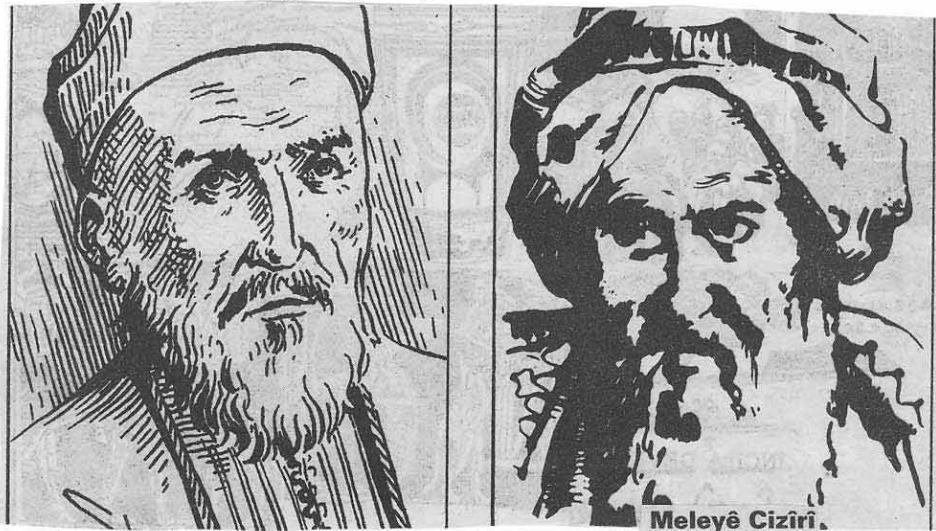
(خالد) جه‌ده‌رگارت نه‌که‌ری مه‌حروم^۲.

۱- کوواری ئاوینه په‌ره‌ی ۶۹ ژماره‌ی ۱۴ و ۱۵ سالی ۱۳۷۳ی هه‌تاوی، و تاریک له‌بابه‌ت مه‌لا په‌ریشانه‌وه، به‌قه‌له‌می (شه‌پول).

۲- که‌نجینه‌ی فه‌ره‌نگه‌و زانست یا ژیناوه‌ری زانایانی کورد له‌جه‌انی ئیسلامه‌تی نوسراوی شه‌پول.

یا وهک خانای قوبادی فهرمویه تی:

به نام ئه وکەس شیرین ئه رمەن
پهیدا کهرد (فههاد) پیش بی به کوکهن
هه ر سوب تا ئیوار نه پای (بیستون)
تهققه ی قولینگه ش یاوا به گهردون
ئه راش چه ندین جهور چه ند جهفا بهردهش
ئاخر به ناکام ئه روا سپهردهش
تهعالا جه صونع پهروهردگاریش
جه کار شیرین شیرین کرداریش
ساقی تهقدیرهش به شیشه ی لهبریز
کهردهن به شهراب عیشق شور ئهنگیز
په ی نه زه ر بازان جه عه رصه ی زه مین
ئاراست بیساتی به ذهوق شیرین

۱- دیوانی خانا په ره ی ۱ چاپی کورپی زانیاری چاپی ۱۹۷۵ز - و په ره ی ۱۷ی چاپی سالی ۲۵۸۱ی مادی کوردی و کتیبی زانیایانی کورد نوسراوی شه پهل په ره ی ۹۲ تا ۱۲۳ چاپی سالی ۱۳۷۲ی هه تاوی که بهرگی دوه می ژیناوه ری به.

هه‌له‌بجه هیرۆ شیمای کوردستان

● اذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ.

رێژیمی به‌عسی عه‌فله‌قی سه‌دام، چونکا قین له‌دله‌ بی‌ ته‌وه‌ی له‌ هه‌له‌بجه‌دا بنکه‌یه‌ کی‌ پێشمه‌رگه‌ یا ناوه‌ندیکی ئابووری هه‌بی‌ ته‌نیا بو‌ سوتان و له‌ ناو بردنی خه‌لکه‌ موسوڵمان و بی‌ دیفاعی کورد ته‌و ناوه‌ی بو‌مبارانی شیمیایی کردو ته‌و خه‌لکه‌ هه‌ژاره‌ی به‌ زاروکه‌ و پیروکال و کیژو کورو ژن و پیاوه‌وه‌ له‌ نیوگازی شیمیادا خه‌فه‌و قر کرد، صدام ده‌یویست کورده‌ کان قه‌لت و بر بکاوه‌ نه‌سلیان نه‌هیڵی هه‌ر بو‌یی به‌ چه‌کی کوشه‌نده‌و مه‌منوعه‌ی شیمیایی ته‌و خه‌لکه‌ سته‌م لیکراوه‌ی ئاوا قر کرد. به‌غدا له‌ به‌ر قین له‌ دلی دژی بوونی گه‌لی کورده‌ له‌و ولاته‌داو دژی مافی ژین و ژیانی ته‌وانه‌، جا هه‌ر بو‌یی ئاوا درنده‌انه‌ په‌لاماری نه‌ته‌وه‌ی موسوڵمان و سته‌م لیکراوی کوردی داوه‌.

بو‌مبارانی شاره‌کانی کرماشان، گیلانی روژاوا، سنه‌، مه‌ریوان، دیس‌لوران، پاوه‌، سومار، قسر - ی شیرین، بانه‌، بو‌ وینه‌ له‌ سه‌رده‌شت له‌ ۱۹۸۷ لانی که‌م زیاتر له‌ سه‌ت کوژراو و دوسه‌ت زامداری له‌وی تخیل کرد، زیوه‌ی مه‌رگه‌ور، قه‌لا دزه‌، ده‌وک، سوله‌یمانی، رانیه‌، سه‌ید صادق، هه‌ولیر، عینه‌ب و ... خو‌ی باشت‌ترین وینه‌ی درنده‌یی و قین له‌ دلی سه‌دام و سه‌دامیانه‌، هه‌ر ته‌مه‌ جوان نیشان ته‌دا که‌ رێژیمی سه‌دامی عه‌فله‌قی دژی بوون و هوویه‌تی نه‌ته‌وه‌ی موسوڵمانی کورده‌وه‌ هه‌ر ته‌م زولم و جینایه‌ته‌ش ته‌یته‌ هو‌ی تیاچونی رێژیمی زالم و نه‌گه‌ته‌ی سه‌دامی عه‌فله‌قی، که‌ بو‌ هه‌میشه‌ گو‌ری گو‌م بی‌، کورد و ته‌نی خوا تو‌له‌ی بزنی کو‌له‌ له‌ بزنی شاخدار ده‌ستینی (و کذلک نَجْزِي الظَّالِمِينَ) که‌لامی خودایه‌. بو‌یی خوا سه‌دامی به‌و ده‌رده‌ برده‌وه‌ که‌ هه‌ر ده‌میکی مه‌رگیکه‌و زه‌جر کوژ کراوه‌.

رێژیمی سه‌دامی عه‌فله‌قی له‌ سالی ۱۹۸۸ی زاینی به‌ بو‌می شیمیایی ده‌یویست گه‌لی کورد به‌ گشتی قریکا، بیره‌وری کاره‌ ساتی جه‌رگ بر و دل ته‌زینی هه‌له‌بجه‌ی شه‌هیدا که‌ له‌ ۱۸ مارس ۱۹۸۸ی زاینی ته‌و شاره‌ فه‌ره‌نگک په‌روه‌ره‌ که‌ رێژیمی تاوان پێشه‌ی به‌ عس به‌ چه‌کی کیمیایی و گازی ژاراوی هه‌زاران که‌چ و کورو پیرو ئینسانی موسوڵمانی بی‌ دیفاعی له‌ شاری هه‌له‌بجه‌دا شه‌هید و زامدار کرد، تاوانی شیمیای بارانی هه‌له‌بجه‌ له‌ تاوانه‌ هه‌ر گه‌وره‌ و قوره‌سه‌کانی

ئەم چەرخ و سەدەپە و پەلەپە کی رەشە بە نیو چاوانی بە عسی عیراقی کە شان لە شانی کارەساتە دل
تەزینە کانی هیروشیما و ناکازاکی دەدات، جا ئەو بو ئەمریکا و شورەوی لە ترسا پەیمانان
مۆرکرد، ئەو ک دووبارە شتی وە ک (هیروشیما و ناکازانی) رویدا و دەوڵەتانی پەیمانی
ئەتەسی لە بروک سیل مؤریان کرد تا ئەو چکە بە کار نەیی، بەلام دواى ۱۵ سال ئەم چە کە
کوشەندە کەوتە دەس ئەفغانستان، ویتنام، نیکاراگوپە، ئەنگولا، تیموری شەرقی و هەر وە ک
لە شەری ئیران و عیراقد زۆر ئاسان بە کار برا. بە عسی بیقەر کە خووی لە بە رامبەری گەلی کورد
ناتەوان و بی هیز دی بو قەرکردنی کورد لە ۱۵ ئینسانی ۱۹۸۷ پەلاماری خەلکی بی چە کی
ئاوایی (شیخ وە سان، باليسان، کانی بەرد، زینی، بەلا لۆکان، ناوچەى دەره شیرو، ساوسیوکان و
زیاتر لە ۱۲۰۰ کەسی لای شاری هەولیر و سولهیمای شەهیدکرد، وە لە روژانی ۱۵، ۱۶، ۲۰،
۲۵ و ۲۹ نیسانی ۱۹۸۷ بەر لە شیمیا بارانی هەلەبجە زیاتر لە ۲۰ جار لە ناوچە کورد نیشە کاندە
گازی شیمیایی و گازی خەردەل و سیانوری لە (خسەمەر، هەلەدن، بەرگەلو، سەرگلو، چالاوا،
چنارنی، نوپکە، ئاوەژی، سیروان، کانی تو) بە دژی کورد بە کار هیناوە و دیارە ئەمەش بە
پێچەوانەى ریکەوتنامەى سالی ۱۹۲۵ی زاینە، کە لە ژنیو بە کار هینانی چە کی شیمیایی بە
دژی ولاتان قەدەغە کردووە، کەچی ریزیمی نگرسی بە عس لافیش لی دەداو دەلی کورد هی
ولاتی خوّمە، بەلام کاتی صەدامی عەفلەقی خەلکی هەلەبجەى بەو جوړە ناشیاو شیمیا باران و
قەرکرد، ئینسان دوسته کانی دنیا، دواى بی دنگی یە کی زۆر سەرەنجام هاتنە جوواب و بە تاییەت
ئیران دەنگی ستم لیکراوی هەلەبجەى بە جیهانیان راگە یاندو دنیاى خروشا، هەر چەند تائیستا
بەو جوړە پپوئیستە جوان ئاور نە دراو تە سەر مەسەلە و چارە نوسی ئاوارە کانی جەنگی شیمیایی،
لە هەلەبجەو لە شوینە کانی دیکەى کوردهواری، هیمان مەترسی هیرشى بە عسی بەغدا دواى
نەهاتوو، راستە، ئەمرو هەلەبجەو هەندی ناوچە مەلی ئازادی لە سەری نیشتوتوو و لە بن
چرنوکی سەدام رزگاریان بوو، بەلام بە دەس دارو دەستەى صەدامیان هیمان خوینیان بە فیرو
دەرژى و دەپژى. هەلەبجە تابلویە کی بەلگە نەویستە بو رەوا بوونی راپەڕینی خەلکی
موسولمان و یقە و ماوی کورد، هەر لە گوندی شیخ وە سمان کە زیاتر لە ۵۰۰ کەسی تیا بو و هەمو
ئاوارە و قەرکردو لە گوندی (مەلە کان) سەر بە فەرمانداری، صەلاحە دین، لە ئوستا نی هەولیر لە

روژی عاره فیهی جیژنی ره مه‌زان له ۱۹۸۷/۵/۲۷ به چه کی شیمیایی هه‌موی قرکردن و هاوینه هه‌وارو که پره کانی ویران کرد به سهره‌ژاراند او ۲۵ کهس زامدار بوون و له سهره مه‌رگدان و له بنه‌ماله‌ی ئه و شوینه زیاتر له ۴۹ که‌سی کوشت و سوتاند. له یادو ریز دانان بو شه‌هیدانی مه‌زلومی هه‌له‌بجه له چه‌وته‌مین سال‌روژی ئه و کاره‌ساته دل ته‌زینه‌دا، هاوار له هه‌مو ئینسانیکی مروّف دوّست ده‌که‌ین و ده‌لین: ئه‌م ماته‌مه‌ته‌نیا ماته‌می نه‌ته‌وه‌ی کورد نییه، به‌لکو ماته‌می گشت ئازادبخوازانی جیهانه. جا که‌وا به ئیتر ریگا نه‌دڠ ریژی می بیّه‌رو نه‌گبه‌ت و خوین ریژی وه‌ک صه‌دام هار بی و به‌فیرو ئاوا بی به‌زه‌یانه خه‌لک خه‌فه‌و قریبا، ئه‌مه‌ ئه‌رکیکی ئینسانی و ئیسلامی و مروّفانیه، که‌ و توته‌ ئه‌ستوی هه‌مو ئینسانیک که ئیتر ئیجازه نه‌دری ئاوا به‌ ناحق وه‌ به‌ فیرو خه‌لک به‌ چره‌ دوکه‌لی گازی شیمیایی خه‌فه‌و قری بکریڠ.

له ۹ی حوزه‌یرانی ۱۹۶۳ ریژی می دژگه‌لی عیراق له شاری سوله‌یمانی ده‌یان کوردی خه‌بات‌گیژی زنده‌ به‌چال کرد و هه‌روا له‌و روژه‌وه‌ که‌ به‌عس و صه‌دامی عه‌فله‌قی له‌ هاوینی سالی ۱۹۸۶ی زاینی چرنوکی له‌ گه‌لی عیراق هه‌ل پیکاره، نه‌ته‌وه‌ی کورد توشی، که‌ند و کوّسپی زاف به‌رفراوان هاتووه.

بو وینه له ۱۹۸۶ به‌ سپایی زوره‌وه هیرشی کرده سهر گوندی (دوکان) لای موسل، خه‌لکه‌ که‌ ئه‌وه‌ی توانیان له‌ ترسا هه‌لاتن و چونه‌ نیو ئه‌شکه‌ وتی کیوی له‌ نیزیکی گونده‌ که‌، جا دوا‌ی تالان کردنی گونده‌ که‌ و قرکردنی ئه‌وانه‌ له‌ ما‌بون و کا‌ولکردنی ماله‌ کان، هیرشیان برده سهر ئه‌شکه‌ و ته‌ که‌ و ئاگریان داو خه‌لکه‌ که‌ یان له‌ نیو ئه‌و ئه‌شکه‌ و ته‌ دا به‌ ژن و مندال و پیرو جوانه وه‌ سوتان و برژاند و هه‌مو یان قرکردن.

۲- له‌ سالی ۱۹۷۰ به‌ سپایه‌ که‌ وه‌ هه‌لی کوتایه‌ سهر گوندی (سوریا)ی مه‌سیحی نشین - ی لای دهو‌ک و فه‌رمانده‌ی سپا که‌ به‌ زور خه‌لکه‌ که‌ی له‌ نیو ه‌راستی دبه‌ کدا خر کرده‌وه‌ و هه‌مو یانی به‌ ژن و زاروک و باوک و کو‌رو دایک و که‌س و کاریانه‌وه‌ گولله‌ باران کرد و هه‌مو یانی به‌ گولله‌ ئه‌نجن ئه‌نجن کرد و قری تی‌خستن.

۳- له‌ سالی ۱۹۷۴ فرو که‌ شه‌رانیه‌ کانی صه‌دام زانکو‌ی (قه‌لادزه‌ی) ویران کرد، که‌ تازه بو ئه‌و خویندکارانه‌ ساز درابو که‌ له‌ ده‌س زولم و زور و بیژی صه‌دام و صه‌دامیان رایان کرد بو له‌ چاو لیکنانیکدا زیاتر له‌ (۵۰۰) کچ و کوری خوینده‌واریان شه‌هید کرد.

۴- ویران کردنی زیاتر له دو هزار ئاوايي له ۱۹۷۷ داکه له گهل زهوی تهختیان کردو
کانیاوه کانیاو به چیمه ن توقور داو باغه کانیاو هه لپرو زانندو سوتاند.

۵- شیمیا باران کردنی ئاوايه کان و شاره کانی ناوچهی کوردستان، ئه لف: شیمیا بارانی
شاری عیمادیهی لای دهوک.

بی: چهن شوین له ئاوايه کانی لای سوله یمانی.

جی: چهن شوین له لای که رکوک.

دی: چهن گوندی لای هه ولیر. وه شیمیا بارانی هه له بجه به گازی شیمیایی، خه رده ل و به گازی
سیانور و ژه هراوی له ۱۹۸۸/۳/۱۸ داکه بووه هوئی خه فه کردن و قر کردنی زیاتر له (۵۰۰۰)
هه زار کهس له زاروک و ژن و پیرو کال.

میژوی حه رام کردنی به کار هینانی چه کی شیمیایی و بیولوژیکی، هه مو
ده زانین که له شاری (لاهایی) له ساله کانی ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ ی زاینی دا به کار هینانی چه کی
شیمیایی و گازی خه فه کهر حه رام و قه ده غه کرا و ئه وسا له ۱۹۲۵ دا له (ئیتفاقیه ی ژنیو) دا، که
۱۰۳ حوکومه ت موریان کردو له لایهن حوکومه ته که و ره کانه وه مه نغ کرا و له ۱۹۳۲ و ۱۹۳۴
کونگره ی دوله تان بو چه ک دامالین بو وینه چه کی شیمیایی و میکروبی و خه فه کهر، به ستر او
مورکرا. تا سه رنجام مه کوئی نیو که لانی چهن به ندیکی دانا تا به پیی ئیتفاقیه ی ۱۹۲۵ ی ژنیو
نه توانن له و چه کانه که لک و هر گرن، به تاییه ت له سالی ۱۹۷۷ به کار هینانی ئه و چه که حه رام
کرا. به لام سه دام له چه کی شیمیایی و بیولوژیکی به دژی کوردی بی چه ک که لکی و هر گرت،
باوه کو حوکومه تی به عسی غیر ایش له ۱۹۸۰ مه نعی به کار بردنی ئه و جو ره چه کانه ی مور کرد
بوو. وه روژنامه کانی بلژیک رایان که یاند که له که لاویژی ۱۹۸۲ دا شه ریکه ی (فیلیس
پترولیم) زیاتر له (۵۰۰) تون له و مه وادی سه می و گازه، به غیر اق فرو شراوه، ئه مه دوای
جه نگی (حاجی عمران) روی داوه و سه دام به دژی کورده کان له شه را که لکی لیو هر گرتو وه،
جاکاتی سه دام دیتی هیچ حوکومه تیک له سه ر کورد به جواب نایی له سالی ۱۹۸۸/۳/۱۸ دا
هه له بجه ی کرده هیرو شیمای کوردستان، ئه مه باسیک بوو که (دیکویلا) ده بیر کوللی مه کوئی

نیوگهلانی رای گه یاند که چپی بالویزی صهدامی چل درو له له ندهن نه وهی نا به سهر ئیراندا، له و کاتهی که بو رادیو مونتکارلو قسهی ده کرد. به لآم له دواییدا (حنا تاریخ عه زین) وه زیری دهره وهی صهدام ناچار ددانی به وه دا نا که صهدام هه له بجهی شیمیا باران کردوه. ده و له ته کان له ترسی گازی شیمیایی و ژه هراوی ناچار بوون کاری بکن تا شه ری ئیران و عیراق راوهستی، چونکا تی گه یشتن شیمیا بارانی هه له بجه نه بیته هوئی نه وه که له ناوچه دا خه لک باشتر فیری بکار هیئانی نه و چه که بن، به تابهت که شوره وی به رو شیمیایی به دژی خه لکی هه ژاری نه فغانستان به کار هیئا، ترسان هه ر حوکومه تیک له بیری به ژه وه ندی خوئی دایی و مه بهستی خه لکی هه ژار نه بی، جا نه وه بو، پآلمه سه رکوماری سوئید، میتران سه رکوماری فه رانسه و خانم دانیال میتران و مرو فیه ئینسان دوسته کان و رابه رانی ئاینی ئیسلام و گشت ئاینه کانی جیهان به جواب هاتن

روژنامه کان: روژنامه کانی جیهان له بابته قانون شکینی مه کوئی نیوگهلانی له به کار هیئانی گازی شیمیایی دژی خه لکی هه له بجهی لیقه و ماو، زوریان نویسووه، بو وینه روژنامه (بروتی یونانی) که له تاتین چاپ ده بی، ده نویسی: نه وهی له کوردستانی عیراقدا قه و ماوه، بی حورمه تی به قه وانینی ناوگه لانیه و نه وه صهدامه که چهند ساله کوردی مه زلوم و ئاوایه کانی کورد شیمیا باران دکاو کورده کان به ره و باشوری عیراق راوده نی. روژنامه ی نیویورک تایمز به زمانی قسه بیژی حوکومه ته وه، ده نویسی: که به پرسانی نه مریکایی له ریگای دهنگ و رهنگه وه چاویان بکوژراوان و زامدارانی کوردی شیمیا بارانی صهدام که وتوووه و ده لی: نه مه بی حورمه تیه به ئیتفاقیهی ۱۹۲۵ی ژنیو. - روژنامه واشینگتون پووست له بن (بوژانه وهی به کار هیئانی گازی ژه هراوی و شیمیایی) ده نویسی: کاری (صدام) هه تکی حورمه تی په یمان نامه کانی نیوگه لانیه.

روژنامه ی (حوریهت) ی تورکیا له کاتی دیداری ئوزال بو به غدا ده نویسی: صهدام دیانی به وه دا ناوه که گازی ژه هراوی و چه کی شیمیایی به دژی نه ته وهی کورد به کار هیئاوه له هه له بجدا، - روژنامه ی (گاردین) ی به ریتانیا، عیراقی به شیمیا بارانی هه له بجه به تاوانبار داناو، هه روا رای گه یاندوه نه وه، بو قر کردنی خه لکی کورد بووه و ته نانهت فاجیعهی واله

جهنگی ناو گه لانیس نه قه و ماوه. - کوواری (ئوکومونیت) ی حه و تانه، رای گه یاندوه که به عسی عیراق شیمیایی به دژی کورد به کار هیناوه و هر کاتیکش بیه وی گازی ژه هر اوی و شیمیایی به کار دینی. - روژنامه ی (فاینانشل تایمز) به یریتانیا، رای گه یاندوه که به غذا چه کی شیمیایی به دژی خه لکی بی تاوانی شارو دیی به کار هیناوه. - روژنامه گه وره کانی نه مریکا، وه ک (واشینگتون پوس) ئا گادار نامه گه لکی به وینه وه بلاو کردو ته وه له بابه ت شیمیا بارانی هه له بجه وه، به ده سی صه دام له کوردستانی عیرا قدا، که هه وال نیری ئه و روژنامه له شاره کوردنشینه کانه وه، وینه وه هه والی بو ناردوه. - روژنامه (غو تش) ی تورکیا، نوسیویه تی: به ده سی به عسی تاوانباری وه حشی هه زاران لاشه ی سوتاو به شیمیا باران له شاری هه له بجه دا خه فه کراوه، لاشه کان له شه قام و کولان و له نیو مالاندا قراکراون. - (ئه بزرویر - ی لهنده نی) نوسیویه تی: به عسی به غذا شاره کورد نشینه کانی شیمیا باران کردوه، به پیی نامه ی تاوانبار (سهر له شکر عبدالوهاب عزت) پاریزهر (ئوستاندار) ی هه ولیر که بو فهرمانده رانی عیراقی نوسیو وه، خو رازانه وه ی به چه کی شیمیایی لی ویتون. - روژنامه ی (ملی گازته) ی نه سته مبول، نوسیویه تی: به غذا چه کی ژه هر اوی و شیمیایی به دژی خه لکی بی تاوانی هه له بجه به کار هیناوه و ئه وه ی به تاوانی پیس بو به غذا داناوه و به عسی به بی ویزدان و نائینسان داناوه. - روژنامه ی (الهلال الدولی) له ژماره ی ۱۴ که له ئاوریل و نیسان له ۱۹۸۸ له چاپدراوه له بن (جهنگی شیمیایی به دژی خه لکی هه ژاری هه له بجه ده نوسی: شیمیا بارانی هه له بجه نیشانه ی ئه وه یه که صه دام بو مانه وه ی خو ی بی ویزدانانه ئه یه وی خه لکی بی چه کی هه له بجه و کوردده واری قرا بکات که به شیمیا باران زیاتر له ۵ هه زار که سی خه فه کردوه و هه زارانیش زامدارو که له لاکه وتون، زیاتر له ده جار به چه کی شیمیایی هیرشی بردو ته سهر کوردی موسولمان و بی تاوان، له م چهن ساله ی دوا پیدا، به لام شیمیا بارانی هه له بجه زور پیس و بی ویزدانانه بووه، که به وچکه کوشنده یه هیرشی بردو ته سهر خه لکی ولاتی خو ی، خه لکی بیچاره، دوا ی شیمیا باران چاویان سور دبی و به ده نیان تو قله ده کاو کویر ده بن و ریخوله شیان زیان ده بیینی، گازی (تابون) بو ده مارو می شک زیانی هه یه که ئه لمان له جهنگی دوه می نیو گه لانی سازی داوه که زور کوشنده یشه. به لام گازی سیانور، سارین، سومان و خهرده ل)

ئه‌مانه‌یش هه‌ر وه‌ك (تابون) وان و زور پيس و كوشه‌ندهن، ئه‌وه‌ی به‌غدا به‌دژى كورد به‌كارى هه‌ناوه، گازى سينايده كه زور به‌ر بلا و به‌دژى خه‌لكى مه‌زلومی (هه‌له‌بجه) به‌كارى هه‌ناوه، كه هوى تنگه نه‌فەسى به‌دى هه‌ناوه و له‌شيان بلوقى كردوه و مردون، ئه‌وه‌كه خه‌لكه كه له‌مالان مردون دهره‌تانى هه‌لاتيان نه‌بووه، نيشانه‌ی ئه‌وه‌یه كه به‌عس گازى زور قه‌وى ده‌مار و مېشكى به‌كار هه‌ناوه. ئه‌مه نيشانه‌ی ئه‌وه‌یه كه سه‌دام ئه‌توانى زور تر ده‌س بداته ئه‌م جوړه هه‌رشانه، دياره ته‌نيا (شوره‌وى) و (ئه‌مريكا) ئه‌و جوړه‌گازەيان هه‌یه و هه‌ر ئه‌وانيش ئه‌و جوړه چه‌كه‌يان به‌ (صدام) داوه. فيلمى سوتانى هه‌له‌بجه له‌تلویزیونی ئاسيا و ئوروپا، له‌كوره‌ی جنوبی، ئیتالیا و ئه‌لمان بېنراوه، كه به‌ده‌يان هه‌زار خه‌لكى بى‌تاوان له‌كوردواريدا به‌وگازانه به‌ده‌سى به‌عسى به‌غدا قركراون.

خوونيشان دان له‌بابه‌ت مه‌زلومی هه‌له‌بجه‌وه: له‌بيوت له‌كوپونه‌وه به‌كدا خه‌لكى زور و زانايانى گه‌وره، هه‌روا له‌هه‌ند له‌نيوده‌له‌ی خویندكاران، به‌توندى به‌عسى به‌غدايان به‌تاوانبار دانا كه خه‌لكى مه‌زلومی هه‌له‌بجه‌ی شيميا باران كردوه.

كوردە موهاجره كانی عیراقی له‌تاران و باقى شاره‌كانى ئيران ده‌ستيان كرد به‌خوونيشان دان به‌دژى ئه‌و كاره نامرؤفانیه‌ی سه‌دام كه خه‌لكى هه‌له‌بجه‌ی به‌گازى شيميايى و گازى خه‌رده‌ل و به‌گازى سېانور ئاوا ناپياوانه قركردوه. - هه‌روا جهوت كه‌س له‌كوردە كانی دانیشتوی ئه‌مريكا له‌نيویورك له‌داغى سه‌دامى خوین ریژو بى‌ده‌نگى ده‌ولتان له‌سوتانى هه‌له‌بجه‌و تاوانى به‌عسى به‌غدا له‌خواردن مانیان گرت. له‌ئوتريش كورده‌كان له‌به‌ر بالۆيزخانه‌ی به‌غدا خوینشادانیکيان به‌دژى تاوانى به‌عس سازدا، كه شاره‌كوردە كان و هه‌له‌بجه‌ی ئاوا سوتاندوه، كه‌چى له‌نيو بالۆيزخانه‌ی به‌غداوه كوله‌باران کران، - له‌شارى لاهور ئوستادانى زانکوی ماف و حقوق و خویندكاران و وکەلاو تاقمی زور له‌خه‌لكى لاهور به‌دژى شيميا بارانى هه‌له‌بجه‌له‌لايان به‌عسى به‌غداوه به‌توندى تاوانبار کرا، هه‌روا بو‌شینی هه‌له‌بجه‌و شاره‌شيميايى کراوه‌کانى کوردستان له‌شاره‌کانى دیکه‌ی پاکستاندا کورپی ماته‌مین ساز درا.

هه‌روا هه‌والده‌رانى دنيا رايانگه‌يانده كه له‌هنده‌ن كورده‌كان له‌به‌ر بالۆيزخانه‌ی ئه‌مريكا به‌ژن و مندال و گه‌وره و بچوکه‌وه به‌دژى به‌عسى به‌غدا ده‌سيان كرد به‌خوونيشان دان

که گازی شیمیایی له کوردستان به کار هیناوه و شه و له بهر بالۆیزخانهای ئه مریکا مانه وه و ههروا وینهی تاقم و کوژی دیکه له کورده سوتاو و مردوه کانی ههله بجه، به گازی شیمیایی، له روژنامه کانی به ریتانیا و فهراسه چاپ و بلاو کرانه وه، له مزگه وتی ژنیو له سویس و له مزگه وتی موسولمانانی شاری له ندهن له بهریتانیا، ئه و روژنامه و وینانه بلاو کرانه وه. ههروا خویندکارانی کوردی عیراقی و سوریهی دانیشتوی شوره وی له مهیدانی سوری مهسکو به دژی به عسی به غدا خوینان نشان داو هاواریان ده کرد که صهدام کوردستانی شیمیا باران کردوه و ههله بجهی کردوته (هیروشیمای) کوردستان.

- بیرو رای گه و ره پیاپی دنیا له بابته شیمیا بارانی ههله بجه وه: ئایتوللا خومهینی (رض) رابه ری شورشی ئیسلامی ئیران بنیاتنه ری کوژی ئیسلامی رای گه یاند شیمیا بارانی خه لکی موسولمانی ههله بجه نامرو فانی ریژی می به غدا نشان ئه دا که خه لکی بی تاوانی ئه و شاره ی سوتاندوه و قری کردون. - ئایه توللا مونتزه ری بانگه وازیکی گشتی راگه یاند تا به دژی صهدام راپه رن که ئه و هه مووه مندا ل، ژن، پیرو کالی بی تاوانی له روله کانی کوردستان له ئاواپی و شارا به گازی شیمی و بومی خوشه یی سوتاندوه و قه تللی عامی کردون، ههروا بو روله کانی فهله ستین شین بگپرن - ههروا سه رکوژی ئیسلامی ئیران و سه روکی شو رای ئیسلامی ئیران و سه روک وه ریزانی ئیران سوتان و قر کردنی خه لکی ههله بجه یان له لایه ن ریژی می صهدامه وه به توندی تاوانبار کرد، ههروا پارته یی کانی نیوخو و دهره وه شیمیا بارانی ههله بجه یان به کاری وه حشیانه دانا. ههروا مه لا عوسمان عه بدولعه ریز بانگه وازیکی بو دیکویلا ر ده بیرکوللی مه کو ی نیوگه لانی، سه روکی شو رای ئه منیه تی نیوگه لانی، سه روکی صه لیبی سوری نیوگه لانی، سه روکی مه کو ی مافی مرو ف به ری کردوه و له وه ی که صهدام به گازی شیمیایی، نه خوش، پیر، کچ، کوروزن و پیاوی بی چه کی له روژانی ۱۶ و ۱۷ و ۱۹۸۸/۳/۱۸ له کوردستان له گوندی شه ده له، هومر قوم، هلدن و سه رگه لوو... شاری خورمال، سیروان و ئاواپی ده ورو بهر و شاری ههله بجه قه تللی عام و قر کردوه، ئاوانی ئاگادار کردوته وه، که ریژی می صهدام شیتانه و درندانه به گازی خه رده ل، سیانورو بومی ناپالم و خوشه یی و گازی شیمیایی و گازی میکروبی و خه فه که ر خه لکی کوردستانی تیا

بردوه، هیوا دارین به هاواری ئه و مهزلومانه وه بین و یارمه یتمان بدهن، ئیستا خه لکه که، ئه وهی ماوه له ترسان مال و ژیا نی له دهس داوه و به ره و ئیران تاواره بوون. ئه بی نه یه لن صه دام له وه زیاتر کوردستان مال و یران بکا، بوچ دنیا وای ده نگه، ئه ی مه کو ی نیوگه لانی بو دانراوه؟ هیوا دارین ئیوه بهر له درنده یی صه دام بگرن و خو تان یا نوینه رتان بی، تا به چاو جینایه تی صه دام له هه له بجه و کوردستاندا بینئ و ئیتر نه یه لن کورد له وه زیاتر سته می لی بکری. - له ۱۹۸۸/۴/۴ هه یته تی له پزیشکانی سویس سه ریان له شیمیابارانئ نه خو شه کانی کوردی هه له بجه دا که له نه خو شه خانه کانی تاران که و تبون و هه مو دیانیان به وه دانا بو که ئه و نه خو شانه شیمیاباران کراون و له یه کی له خه سته خانه کانی دیکه ی تاران چاوی یان به زوری له ژنان و پیاوان و مندالی کوردی زامدار به گازی شیمیایی که و تبو.

گه و ره پیاوانی دنیا که له سه ره هه له بجه به جواب هاتون: به ریز دیکویلا ده بیر کوللی مه کو ی نیوگه لانی، رای گه یاند که قانونی نیوگه لانی ئیجازه نادا گازی شیمیایی و کوشه نده به دژی خه لکی چ سپایی یا ناسیایی به کار بی بو کوشتنی خه لک. - به ریز کنویج موعاوانی رامیاری وه زاره تی ده ره وه ی یوگوسلاوی به کار هیئانی گازی شیمیایی له لایهن ریژی می عیراقه وه به دژی خه لکی هه له بجه ی بی چه ک به توندی تاوانبار کرد و هه روا رای گه یاند که ئه مه به شوری ئه منیه تی نیوگه لانی راده گه ینی. هه روا به ریز (پا پا جان پولس ثانی) زه عیمی کاتولیک له دنیای مه سیحی دا به کار هیئانی گازی شیمیایی به دژی خه لکی شاری هه له بجه به توندی مه حکوم کرد و ئه وه ی به کاری نامرو فانی و به راوه ژوی ئیتفاقیه ی نیوگه لانی دانا. له لوبناندا، سه لیم حیس سه رو ک وه زیران و حوسه ین حوسه ینی سه رو کی مه جلیسی نوینه ران، وه لید جونبولات سه رو کی پار تی ئیشتیرا کی لوبنانی، شیمیابارانئ هه له بجه یان له کوردستاندا له لایهن ریژی می به غدا وه به کاری نامرو فانی دانا و صه دامیان به توندی به تاوانبار زانی. - هه روا سه ر کو ماری میکزیک و سه رو کی ده و ره ی هه نوکه ی بزوتنه ی بی لایهن به توندی صه دامیان له به کار هیئانی گازی شیمیایی به دژی خه لکی هه له بجه ی کوردستان به تاوانبار دانا وه. هه روا له ئه فغانستاندا بوره انه دین ره بیانی رابه ری جه معیه تی ئیسلامی ئه فغانی، قازی محه مه د ئه مین رابه ری حیزی ئیسلامی به توندی صه دامیان له به کار هیئانی چه کی شیمیایی به دژی خه لکی بی تاوانی هه له بجه ی کوردستان مه حکوم کرد.

هه‌روا وه‌زیری ده‌روه‌ی تانزانیا (به‌ریز بنیامین امکایا) عیراقی به‌تاوانبار دانا که چه‌کی شیمیایی به‌دژی خه‌لکی شاره‌کوردنشینه‌کان به‌کار هیئاوه. هه‌روا به‌کار هیئانی چه‌کی شیمیایی به‌دژی شاری قاره‌مان په‌روه‌ری هه‌له‌بجه‌ی کوردستان، به‌تاوانی قورس دانا. هه‌روا وه‌زیری ده‌روه‌ی به‌ریتانیا بالوئیزی عیراقی له‌لنده‌ن بانگ کردو له‌بابه‌ت به‌کار هیئانی چه‌کی شیمیایی له‌شاری هه‌له‌بجه‌دا، هوشداریکی پی‌دا و مارگریت تاجیر سه‌روک وه‌زیرانش به‌کار هیئانی چه‌کی شیمیایی به‌دژی خه‌لکی شاره‌کان له‌کوردستاندا به‌توندی مه‌حکوم کرد. یه‌کی له‌روناک بیرانی فه‌ره‌نگی عیراقی دانیشتوی سوریه به‌یانیکی له‌بابه‌ت کوشتاری خه‌لکی هه‌له‌بجه‌ی بی‌تاوان ده‌رکرد و ریژیمی به‌غدا‌ی مه‌حکوم کردو له‌ولاته‌ه‌ره‌بیه‌کان و باقی ده‌وله‌ته‌کانی ویست تا‌صه‌دامی خویناوی تاوانبار بکه‌ن. کار ناسی کارو باری‌گازی سه‌می و ژه‌ه‌راوی بیلژیکی پروفیسور (ئوبان هیندریکس) که‌مه‌کوی نیوگه‌لانی بو ته‌گبیر پی‌کردن له‌بابه‌ت شوینه‌واری چه‌کی شیمیایی یه‌وه‌بانگی کردبو، رای‌گه‌یاند که‌ه‌زاران کوردی عیراقی که‌به‌چه‌کی شیمیایی له‌لایه‌ن فروکه‌کانی جه‌نگی به‌غداوه‌شیمیاباران کراون، مه‌سموم بوون و نیژیک به‌مه‌رگن. - به‌ریز (موتوشیما، شاره‌داری شاری ناکازاکی ژاپونی به‌کار هیئانی چه‌کی شیمیایی و ژه‌ه‌راوی له‌ژیر هه‌رناویکداو له‌لایه‌ن هه‌که‌سیکه‌وه‌به‌تاوانی‌گه‌وره‌دایناو هه‌روا رای‌گه‌یاند له‌سه‌ر هه‌موده‌وله‌تان پیویسته‌به‌رگری له‌بلاو بوونه‌وه‌ی چه‌کی شیمیایی بکه‌ن و ریژیمی به‌غداش به‌تاوانبار دابنن - (دیوید فه‌ره‌اله) له‌وتاریکدا رای‌گه‌یاندوه‌ئه‌وه‌والانه‌ی سه‌باره‌ت به‌شیمیابارانی شاری هه‌له‌بجه‌وه، له‌لایه‌ن ریژیمی عیراقه‌وه، پیمان ده‌گا، ته‌نانه‌ت هوئی ترس و له‌رزی ئه‌وانه‌ی گازی شیمیایی به‌کار دینن پیک هیئاوه‌و مایه‌ی غه‌م و خه‌فه‌ته. سه‌روکی صه‌لیبی سوری چینی، رای‌گه‌یاندوه‌که‌به‌کار هیئانی چه‌کی شیمیایی بووته‌هوئی نیگه‌رانی ئیمه‌که‌ئه‌وه‌موه‌خه‌لکه‌بی‌تاوانه‌ی له‌کوردستاندا کوشتووه‌و زامدار و ژه‌ه‌راوی کردوه، ئه‌بی‌به‌کار هیئانی به‌توندی مه‌حکوم بکری. - سه‌روکی صه‌لیبی (گینه) به‌کار بردنی چه‌کی شیمیایی به‌دژی خه‌لکی بی‌تاوانی هه‌له‌بجه‌ی کوردستان له‌لایه‌ن ریژیمی به‌غداوه‌مه‌حکوم کردوه و رای‌گه‌یاندوه‌به‌کار بردنی شیمیایی به‌هه‌ر نیویک و له‌لایه‌ن هه‌ر ده‌وله‌تیکه‌وه‌بی، مه‌حکوم و تاوانباره - دوکتور (ایان وست) نوینه‌ری کومه‌یته‌ی

مافی مروّف له پارلومانی بهریتانیا دا له بابت تاوانی به عس له هه له بجه دا رای گه یاندوه که له شاری (وین) له و زامدارانهی که چاوم بیان کهوت، بوم ده رکهوت که: نه نوعی گازی شیمیایی، خه ردهل و گازی ژه هراوی یان لیکه وتوووه و ریژی می به غذا له شهردا به دژی شاره کانی کوردستان له و گازانه که لکی وه رگر تووه. (جه ماله دین کابلانی) رابه ری جه معییه تی ته بلیغی ئیسلامی تورکه موسولمانه کان و ئهوانه ی له ئور و پادانیشتون به توندی شیمیابارانی سه دامی به دژی خه لکی هه له بجه و ئاوا یه کانی ده ووروبه ری مه حکوم کرده، هه روارای گه یاندوه که کاری سه دام له مروّفیکی ته بیعی ناچی، ئه وه کاری مروّفی شیت و دیکتاتور ه له میژودا.

سه دام له ۱۹۶۸ وه هه میسه هو ی دهردو تازاری بو خه لکی عیراق به تاییه ت بو کورد به دی هیئاوه و پی ئه خلاقی کرده، بو وینه بو مبارانی قه لادزه له ۱۹۷۴ که به سه دان که سی کوشت و بریندار کردو ماله کانی هه مو روخاندو زیاتر له (۲۵۰۰) که سی له کورده کان له ساله کانی (۱۹۷۴-۱۹۷۹) له داردا. هه روا بو مبارانی (کانی ماسی، له پاریزرگی دهو ک و ئاوا یه کانی ده ووروبه ری ئه وی و لای موسلی بو مباران کرد، که ژماره پی زور له کورده کان بونه قوربانی و له نیوه ی دوا ی ۱۹۷۹ ریژی می به غذا زیاتر له (۸۰۰) مندالی کوردی له شاری سوله یمانی گرت و کوشت و (۱۸) که س له وانه که به ماله باوانیان درانه وه شوینی تازار و داغ کردن به له شیانه وه دیار بو و هه زاران کوردی مه زلومی تر له زیندانه کاندا توشی شکه نجه و تازارده کرین و ژه هریان به گه رودا ئه کری یا به بهر ق داغ ده کرین، وه هه زاران ماله کوردیان به ره و جنوب راناو ماله کانیا ن کاولکرا و که سیش به سه رو شوینیان نازانی، تائه و راده که به درنده پی له ۱۹۸۸/۳/۱۸ هه له بجه شی به وده رده برد که دنیا ئا گایی پی په پیداکرده و به عسی به غذا هه روا هه شت هه زار ژن و پیاوو کچ و کورو کال و میر مندالی شیان به ئه نفال بردو شرت و گو میان کردن. هه موده زانین گه لی کورد به در یژی ای ئیسلام کوششی کرده تا به فهره ننگ و قورئان و ئیسلام خزمه ت بکاوه ژیا رو شارستانی ئیسلام په ره بدا و له سه ر خاک و ئاو و ژیا نی خو ی له راست ده ست در یژ کاراندا بهرز راوه ستاوه و به گژ دژ و دژ منانی ئینسانی و مرو فانیآ چوه و له نیشتمان و فهره نگی ره سه نی خو ی دیفاعی کرده و تائیس تا خو ی را گر تووه، جاله

به رتبه‌ها که موخیر خازان و مروّف دوستانی جهان و له همواره رانی ثابنی جهان داوا ده که این له راست درنده‌یی صه‌دام و صه‌دامیاندا به جواب بین و بینه یارمه‌تی دانی موسولمانانی کوردی ستم لیکراو، تائیمه‌یش وه که هموئینسا نیک بتوانین له ژیر تالای ئیسلامی و مروّفانی به تازادی، دور له زولم و زوی زور و ژان بژین. (شه پول).

(کاک محمدعلی صفاریان پور: شهرار) له دیوانی شیعی خویدا (اندوه من از فلسطین تا هله‌بجه)^۱ بو شینی خه‌لکی بی تاوانی هه له‌بجه ده‌لی: (تن من مسموم است - کودک کُرد من و پاکیزه تر از شبنم گل - حال آلوده تر از دست تبهکارانم - دست خود را از تن مسموم من آلوده مکن - من نمودی زغم و درد گرفتارانم - تن من مسموم است - کودک کُردم و بی‌حربه و شمشیر و سلاح - با کسی نیست مرا جنگ و ستیز و پیکار - از چه رو خانه‌ی خشت و گلی ام نیمه شب - شده به روی تن معصوم من این سان آوار؟) - به‌ریز کاک ته‌حمده - ی قازی فه‌مویه‌تی: (له کاتیکدا له هه‌له‌بجه - پاش بومبارانی شیمیایی - دایکیک به ئاخیرین نیگا - په‌له قازهی کورپه‌ی بینی - له کاخی کوماری به‌غدا - صه‌دام حوسین پرسیاری کرد - چهند کورد به بومبارن کووژران - وه‌لامیان داوه: ده‌ه‌زار - گورانندی که‌فی هه‌لخراند - چون ده‌ه‌زار؟ - هنا عراق - نحن عرب - نابی لیره کورد بمینی - نابی له هیچ شوینی شمال - ژنیکی کورد - بیشکه‌ی کورپه‌ی رابژینی^۲ - هیمنی ره‌حمه‌تیش فه‌رمویه‌تی: شیوه‌نی من شیوه‌نی ئینسانی‌یه - بانگی تازادی و گرووی‌یه کسان‌یه. پیره میردی نه‌مریش فه‌رمویه‌تی: پیی ناوی بو شه‌هیدی وه‌ته‌ن شیوه‌ن و گرین - نامرن ته‌وانه وا له دلی میلیله تا ته‌ژین. - به‌ریز حه‌قیقی فه‌رمویه‌تی: به‌بومی شیمیایی و موشه‌ک و ته‌بزاری و یرانگه‌ر - ولاتی نیشتمانی ئیمه وینه‌ی هیروشیما‌یه - به‌ریز مه‌لا عومه‌ر سألحی (ساحیب) فه‌رمویه‌تی: له هه‌له‌بجه‌ی ویرانه‌دا، لیوی ئالن، قژی کالن - پیکه‌نینی ده‌می برینی شه‌هیدیکی بی هه‌والن. - به‌ریز - ح. ره‌شیدی زه‌رزا فه‌رمویه‌تی: کوا شینی ده‌وی خه‌لکی هه‌له‌بجه، همو کووژران - هه‌ر توله‌یه، ده‌رمانی له نیو داخ و که‌سه‌ردا - به‌ریز شه‌ریف ده‌لی: مثالانی هه‌له‌بجه‌ی دل به‌خوینن - سرودی ماته‌م و دوری ده‌خوینن - به‌ریز جه‌وه‌هر

۱- چاپی ۱۳۷۰ پهره‌ی ۱۵ تا ۱۸.

۲- شیوه‌نی ئینسانی بو شه‌هیدانی هه‌له‌بجه کو‌کردنه‌وه‌ی: ته‌نیا چاپی ۱۳۶۸/۵/۸ - پهره‌ی ۱۹.

کرمانج ده‌لی: که هه‌له‌بجه شه‌هیدکرا - کوردستانی گه‌وره‌گریا - به‌ریژ ریژهن کرمانجی ده‌لی: دژمه‌نان دلشاد، شار بیهن خاپور - هه‌له‌بجه‌یچ دیسان بیهن شاره‌زور - خوشکی زاناو دل‌سۆز: نه‌جیبه‌ئه‌حمه‌د فه‌رمویه‌تی: کچۆله‌یه‌کی هه‌له‌بجه‌ی شه‌هید خۆی تیا بنۆینی - یا بو‌کروزی پیستی منالی - که له‌ ریژ دارو په‌ردوی مالیکدا به‌ جیهیل‌دراوه‌و، له‌ دوا هه‌ناسه‌و دوا نوزه‌یا ده‌لی: دایه‌گیان به‌جیم مه‌هیله. - به‌ریژ مه‌لا خه‌لیل مشه‌ختی ده‌لی: داخدارم بو‌هه‌له‌بجه، به‌عسی یان ویران کری - ئه‌و عه‌روسی هندی شاران، بی‌ته‌ن و بی‌جان کری. - به‌ریژ سه‌ید جه‌لال نیزامی ده‌لی: نامریت ناڤی هه‌له‌بچی ساخه‌هر - دل‌حه‌بینی وی‌ل ده‌رفه‌و هوندرن. ۱ - به‌ریژ عیسمه‌ت دل‌ره‌ش، ده‌لی: چ بارانه‌ک ناز بو‌هاری - له‌هه‌له‌بچیدا گور‌گور‌باری. - به‌ریژ په‌رویز جیهانی ده‌لی: چ شین شینا هه‌له‌بچا کوردی ژاره - کو‌ته‌ف قر‌بوون بده‌ستی دژ، نه‌یاره. - شه‌پۆل - ۲ - ده‌لی: شه‌پۆل پی‌ناوی شین و‌گرین - بو‌هه‌له‌بجه: هیروشمای پریرین - چونکا که‌وی نیو‌رکه به‌پۆل هه‌لفرین - ده‌بنه، زاناو پ‌سپور، بو‌زامی برین - بو‌زامی برینی، کوردی لانه‌واز - گه‌نجان و لاوان هاتوون به‌ئاواز - به‌زه‌بری عیلم و‌ژیری و زانین - کوردی به‌شخوراو، دینه‌پیکه‌نین - کورد ده‌لی: ئاش به‌نوره‌یه - نوره‌ی ئیمه‌یش دی‌ئیتیر به‌یه‌قین - هه‌راو نه‌عه‌ته‌ی کوره‌کوره‌ی کورد - ئیتیر به‌زانین، میژوی خۆی ده‌کاره‌نگین. - یا خوا ئاوابی ئه‌م کوردستانه - بو‌ژینه‌ره‌وه‌ی ژیان یاگیانه. - هه‌ستیاری نازک خه‌یال هیمن ۳، له‌بابه‌ت شه‌ر فروشی به‌عسی به‌غداو بو‌مبارانی شاری بانه‌وه، فه‌رمویه‌تی: بانه‌ویرانه‌جگه‌ر بریانه‌له‌ش سه‌ر، دل‌بریانه - به‌م به‌هاره‌گۆلی وی‌په‌ر په‌ر بوون - وابه‌ده‌ردی خه‌زه‌لی پایز چوون - زۆر به‌رق تر له‌قه‌راری جاران - بانه‌ویرانه، کرا بو‌مباران - هه‌ر به‌زار خو‌شه‌ده‌لین شه‌ش سه‌ت که‌س - یا نه‌ما، یانه به‌حال ماویه‌نه‌فه‌س - شه‌ر فروشی به‌عسی به، ئه‌ی ئیرانی - شه‌ر فروش چی‌گه‌ره‌که؟ ویرانی.

هه‌له‌بجه - هه‌له‌بجه هیروشمای کوردستان، چریکه‌و دیروکی که‌ونارای

خه‌فه‌تنامه‌ی له‌بیر نه‌چونی میژوی به‌ره‌ی مرویه.

۱- هوندن: داخل، روژ - شیوه‌نی ئینسانی - شیوه‌نی ئینسانی چاپی ۱۳۶۸/۵/۸.

۲- (شه‌پۆل) محمه‌د سالح ئیبراهیمی محمه‌دی: (شه‌پۆل).

۳- محمّد امین شیخ الاسلامی (هیمن).

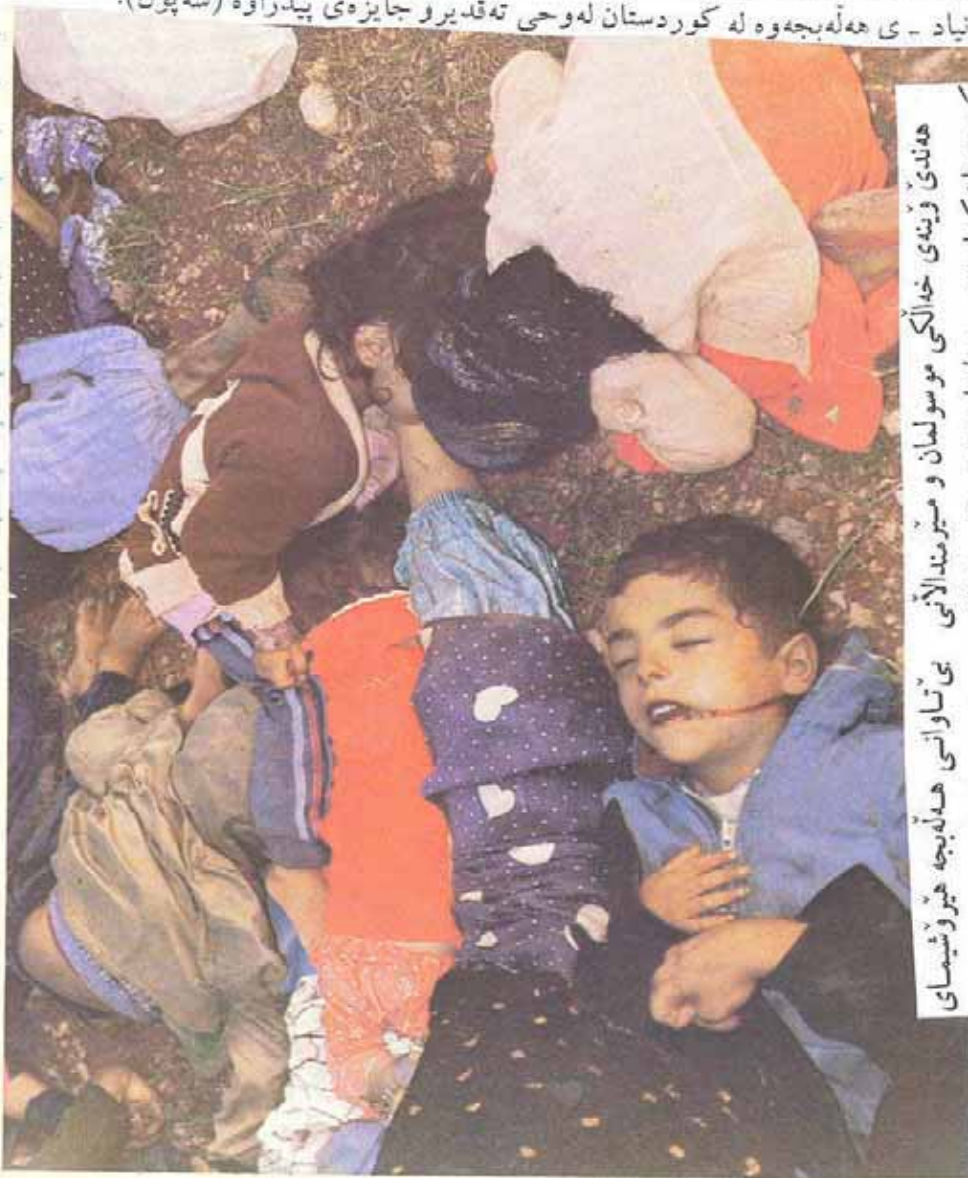
هه‌له‌بجه، ئه‌فسانه‌و چیرۆکی کۆنی خنجیره که به‌دهستی هه‌والان له ئینسان دراوه و
خوینی رزاوه.

هه‌له‌بجه، شانۆی هیرش و ئاوقابونی حوکومه‌تیکه، به‌تیکنۆ لوژی نه‌سل کوژی
چه کدار کراوه، که به‌و چه که قهرکه‌ره هیرشی بر دۆته سهر خه‌لکی بی‌دیفاعی ولاته‌که‌ی خوئی،
شیره‌خووره، شهر به‌گازی سیانور له‌گه‌ل جه‌رگه‌و هه‌ناوی ژنان و پیاوانی بی‌چه‌ک، شهر به
بۆمب هاوێژ له‌ته‌ک دایکان و دالکانی که زاروکانی جگه‌ر گۆشه‌ی خویمان شارده‌بووه یا
پیاوانیک که له‌شو و لاری خویمان کرد بووه سه‌نگه‌ر بۆ ژن و زاروکانی خویمان.

هه‌له‌بجه، ئاخ و خاکی سته‌م لیکراو، که هاوار و ناله‌ نالی مه‌زلۆمییه‌تی ئه‌و هه‌ریمه
ده‌روازه‌ی هه‌وشه‌و هه‌ساری جوغرافیایان شکاندو له‌گرێژنه‌و له‌رێسمه‌یان برده‌و هاوار
هاوار و کروزه‌ کروزه‌ خه‌لکه‌ که‌یان، به‌چه‌ره‌ دوکهل و به‌هه‌وری ره‌شی شیمیایی خه‌فه‌و قه‌ر
کرد.

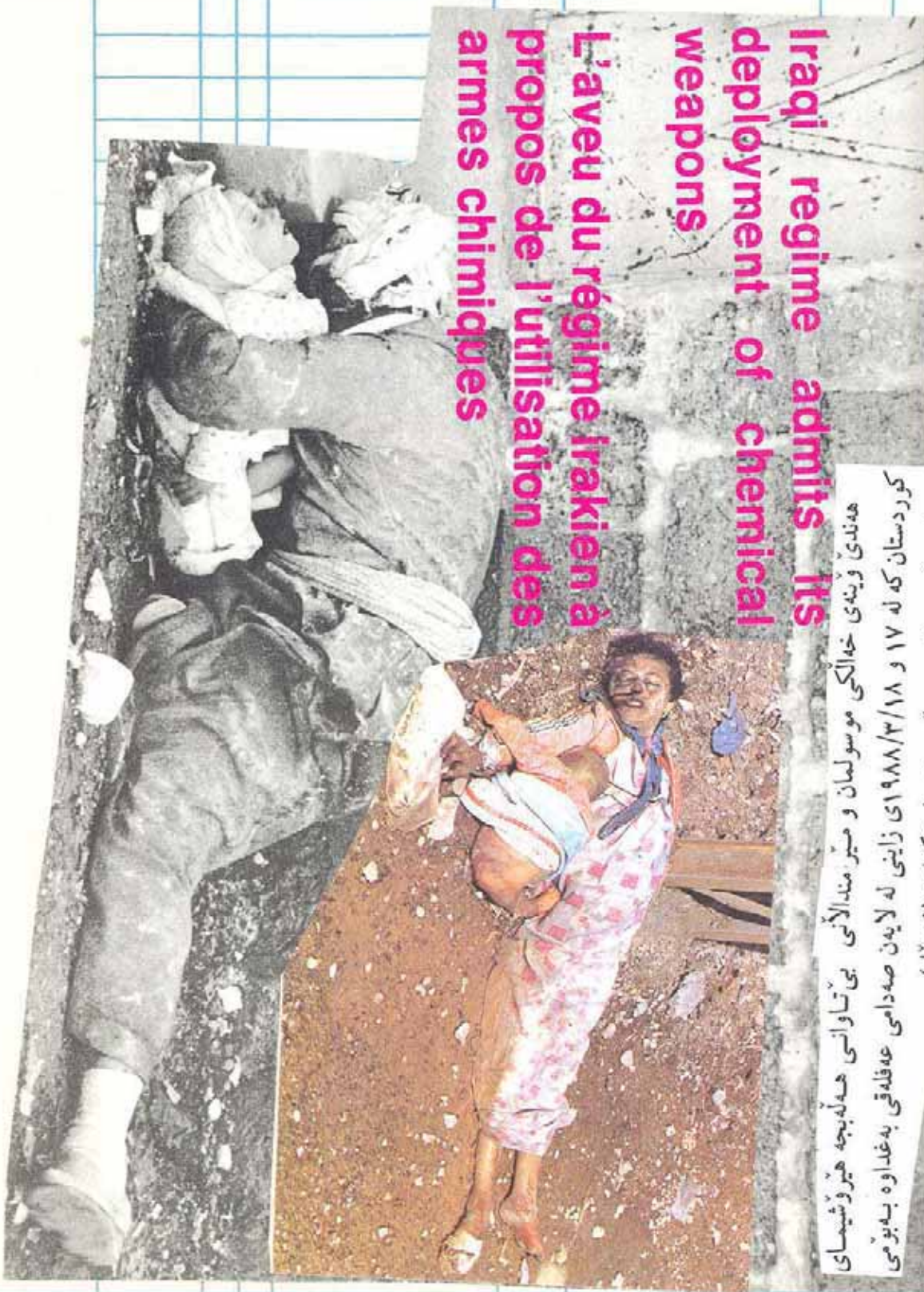
هه‌له‌بجه داستانی سهر زه‌ویکی پرپیت و به‌ره‌ که‌ت و پر له‌ شیناوه‌ردی و ته‌ژی له‌گۆلی
ره‌نگاو ره‌نگه‌و چریکه‌ی شادی هین و خه‌م ره‌وین بوو. که له‌ سهر به‌روکی مه‌زراو زه‌وی و
زاری پروا و خوشه‌ویستی هه‌لی ئه‌داو به‌خویدا ئه‌هات و گۆله‌کانی قه‌فیان ده‌کردو ته‌رزیان
ده‌هاویشت و به‌ئاسماندا هه‌ل ده‌چوون و له‌باخ و بیستانه‌کانیدا شکۆفه‌ی ته‌وحید و خوا به‌یه‌ک
زانانین ده‌می ده‌کرده‌وه‌و له‌نیوگۆلستانه‌کانیدا بۆن و به‌رامه‌ی خووشی گۆلی محمه‌دی بلاو
ده‌بووه‌و له‌نیوگۆلستانه‌وت و ده‌شت و ده‌راوه‌کانیدا (اشهد ان لا اله الا الله...) ده‌نگی ده‌دایه‌وه.
هه‌مو ئه‌م شتانه‌ له‌ روانگای به‌عسیانی عه‌فله‌قی تاوانی نابه‌خشر او بوو، ئه‌م بۆمباران و قه‌رکردنه
له‌ ۱۷ و ۱۹۸۸/۳/۱۸ ی زاینی و ۲۶۰۰ ی کوردی و ۱۳۶۶/۱۲/۲۷ ی هه‌تاوی روی داوه‌و
زیاتر له‌ پینجه‌زار زاروک و ژن و میرو میرو مندال و پیرو کالی خه‌فه‌و شه‌هیدو قه‌ر کردوه.
هه‌له‌بجه، به‌هاری ۱۳۶۷ داستانیکی واقع بینانه‌یه‌ که ته‌نیا گۆشه‌یه‌ک له‌ شانۆی شه‌ری به‌عسی
حاکم له‌گه‌ل خه‌لکی ولاتی خویدا نیشان ئه‌دا، هه‌له‌بجه، به‌هاری ۱۳۶۷ چیرۆکی په‌ر په‌ر
کردنی ئینسان، مه‌ل و مرو په‌له‌وه‌رو گۆل و گۆلزاره، له‌نیوگۆله‌ لۆکه‌ی بای ژه‌هراوی رق و قین
له‌ دلی زالم له‌گه‌ل مه‌زلۆمی بی‌تاواندا، له‌گه‌ل موسولمانانی کوردی دابه‌شکراودا. شه‌پۆل *

چيروكى چال كردنى شاره زو، عيش و نهوین و هیوايه، له پشت میزو سهنده لی
فیرگه كاندا، چيروكى مردنی بیدهنگه له نیو باغچه ی چکۆله ی گهرمی خوین گهرمی و
سه ره نجام چيروكى کوردو کوردستانه له ۲۷ی ره شه مه ی ۱۳۶۶ و ۱۷ و ۱۸/۳/۱۹۸۸ ی
زانی له کوردستانی داگیر کراودا ئه م وتاره له ۲۵/۱۲/۱۳۷۳ و ۱۶/۳/۱۹۹۵ - ز
له لایه ن بونیا د - ی هه له بجه وه له کوردستان له وحی ته تقدیر و جایزه ی پیدراوه (شه پۆل).

هه ندی وینه ی خه لکی موسولمان و میرمنه لانی بی تاوانی هه له بجه هیرۆشیمای
کوردستان که له ۱۷ و ۱۸/۳/۱۹۸۸ ی زانی له لایه ن سه دامی عه فله قی به غداوه به بومی
شیمای و بومی سیانورو به بومی خه رهل فرکراون (شه پۆل)

۲۳.

**Irachi regime admitts its
deployment of chemical
weapons**
**L'aveu du régime irakien à
propos de l'utilisation des
armes chimiques**

هه‌ندی وێندی خه‌ڵکی موسولمان و میرمنداڵانی بی تاوانی هه‌له‌به‌جه هه‌رۆشیمای
کورستان که له ۱۷ و ۱۸/۳/۱۹۸۸ی زاینی له لایهن صه‌دامی عه‌فله‌قی به‌غداه به‌بوومی
شیمایی و بوومی سیانور و به‌بوومی خه‌ره‌ل قه‌رکراون (شه‌پۆل)

یه‌لماز گوینه‌ی
۱۹۳۷-۱۹۸۴ ی‌ز-

یه‌لماز گوینه‌ی خه‌لکی کوردستانی تورکیایه و له سالی ۱۹۳۷ ی‌ز - له ئاوی (یه‌نیجه) له مه‌لبنده‌ی (ئه‌دنه) له دایک‌بوه. دایک و باوکی له‌به‌ر هه‌ژاری له‌دیوه ئه‌چنه شاری (ئه‌دنه) یه‌لماز تا ۱۴ سالی به‌دهستوری باوکی ده‌چوه فی‌رگه، بو‌خویندن، هه‌ر چه‌ندله‌ به‌ر نه‌داری مه‌جبوریش بو، له‌به‌ر ده‌س دوکانداراندا، کار بکا و باوکیشی دوکانی بچوکی په‌موفروشی هه‌بو. یه‌لماز به‌ره‌نج و تیکۆشانی زۆر، وه‌هه‌روا، له‌به‌ر لیها توی و خوا پیدای، له‌خویندن دا سه‌رکه‌وت و ده‌سی دایه‌چریکه و چرۆک نوسین.

له سالی ۱۹۵۲ ی‌ز - یه‌که‌م نوول - ی ئه‌و له‌کوواری «بیرگوین» ی تورکیا داله‌چاپدر او له سالی ۱۹۵۵ ی‌ز - چریکه یه‌کی له‌بابه‌ت ژنه ره‌عیه‌تیکه‌وه، که‌به‌خاوه‌ن مولکه‌که‌ی وتبو: «ئه‌ونه‌ی نه‌ماوه هیزو حوکومه‌تی ئیوه تیا‌بچی» نوسی، بلا‌و بونه‌وه‌ی ئه‌وه بو‌وه هوی ئه‌وه، یه‌لماز به‌ند بکری، دادگا به‌حه‌وت سال زیندان و دو سال شار به‌ده‌ر، یه‌لماز - ی مه‌حکوم کرد. به‌لام دوا‌ی سال و نیویک زیندان و شه‌ش مانگ شار به‌ده‌ری، یه‌لماز ئازادکرا.

له سالی ۱۹۵۸ ی‌ز - که‌خویندکاری ریشته‌ی ئابوری زانکوی ئه‌سته‌مبول بو، سه‌ناریوی فیلمی «ئالاکه» یه‌ک: «ئاسک» ی نوسی و خویشی هونه‌ر پیشه‌ی نه‌خشی یه‌که‌م بو، که‌دوباره دادگایی کرا، به‌لام به‌ر له‌گیران خوی شاردده‌وه و هه‌لات.

له سالی ۱۹۶۱ ی‌ز - جندرمه‌دو‌زیانه‌وه و گرتیان و ۱۸ مانگی ترکه‌وته زیندان و له‌وی داستانی «بینه‌وایان مردن» ی نوسی.

له سالی ۱۹۶۳ ی‌ز - دا، له‌شه‌ریکه‌یه‌کی، سینه‌ماییدا، دامه‌زرا تا به‌شاره‌کانی تورکیادا، بگه‌ری و ئه‌وانه‌ی ده‌یان بینی به‌وینه‌ی سه‌ناریو، بیان نوسی. یه‌لماز له‌ماوه‌ی پینج سالدا زیاتر له ۶۰ فیلمی ئاماده‌کرد، که‌سه‌ناریو نوس و هونه‌رپیشه‌ی ئه‌وانه هه‌رخوی بو، هه‌ندی له‌و فیلمانه، وه‌کو «ئا‌کاد: قانون» بونه‌هوی ناو داربونی یه‌لماز، تا ئه‌و شوینه‌ی خه‌لک یه‌لمازیان به «سولتانی سینه‌ما‌چه‌شتو» ناو ئه‌برد.

به‌لام پاش ماوه‌یه‌ک‌خاوه‌نی‌شهریکه‌که، له‌ترسا، یه‌لامز-ی‌جوواب‌کرد، یه‌لامز ناچار‌خو‌ی‌فیلمی «بوکه‌خان»‌ی‌نوسی و به‌خه‌رجی‌خو‌ی‌بردی‌به‌ریوه‌که‌فیلمه‌که‌له‌بابه‌ت‌کوردستان‌وداب‌وده‌ستوری‌کورد‌ه‌واری‌یه‌وه‌یه.

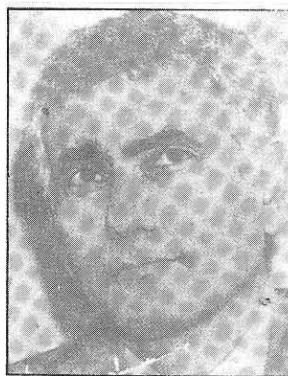
له‌سالی‌۱۹۷۲‌ی‌ز- یه‌لامز‌به‌تۆمه‌تی‌ئه‌وه‌ی‌حوکومه‌تی‌حه‌شار‌داوه، خرایه‌زیندان. ئه‌ویش‌له‌زیندانی «سلیمیه»‌داستانی‌ئوچله‌مه‌سی، سلیمیه‌و‌سلیمیه‌مه‌کتوبلاری‌نوسی‌و‌ناردیه، ده‌ره‌وه‌ی‌زیندان. له‌سالی‌۱۹۷۴‌ی‌ز- که‌تازه‌له‌به‌ندیخانه‌رزگاریبو، به‌تۆمه‌تی‌کوشتنی‌داستانی‌تورک‌زمان‌به‌۱۸‌سال‌به‌ند، خرایه‌به‌ند، لیره‌شدا‌چهن‌چریکه‌ی‌وه‌کو: سورو «میگه‌ل»‌یول: «ریگا»‌ی‌نوسی، که‌به‌تاوانی‌یه‌کی‌له‌وانه‌۱۸‌سال‌زیندانی‌کراو‌پینج‌سال‌و‌چه‌ندمانگ‌شار‌به‌ده‌رکرا، له‌زیندانا، نامه‌یه‌کی‌سه‌رئاواله‌ی‌بو «سینور‌فرناندز‌هه‌ریرا»‌سه‌ره‌ستی‌فستیوال-ی‌سینه‌مایی «فالادید»‌بوئه‌سپانیا‌نارد، که‌له‌به‌ر‌ئه‌مه‌ش‌پینج‌سالی‌تر‌به‌ندی‌بو‌زیداکرا، که‌می‌دوای‌ئه‌مه‌دادگا‌به‌۷‌شتی‌تر‌تاوانباری‌کردو‌به‌گشتی‌به‌سه‌ت‌به‌ند‌تاوانبار‌و‌مه‌حکوم‌کرا، یه‌لامز‌ئه‌وه‌هونه‌روه‌ئازاونه‌به‌زه‌هیمان‌ده‌سی‌هه‌ل‌نه‌گرت‌و‌له‌به‌ندیخانه‌دا، چهن‌دین «پیه‌سی»‌نوسی‌و‌گه‌یانده‌ده‌س‌ئه‌ویندارانی‌خو‌ی، له‌ده‌ره‌وه‌ی، به‌نددا، که‌یه‌کی‌له‌وانه‌به‌ناوی‌فیلمی‌سورو «میگه‌ل»‌له‌ئوروپادا، ناوی‌داخت. له‌سالی‌۱۹۸۰‌ی‌زاینی، یه‌لامز‌داوای‌چهن‌روژ‌مه‌ره‌خه‌سی‌کرد‌تا‌سه‌ر‌له‌مال‌و‌حالی‌خو‌ی‌بداو‌داوا‌که‌یان‌به‌جی‌هینا‌و‌له‌زیندان‌چوو‌ه‌ده‌ری، به‌لام‌یه‌ک‌راست‌له‌باتی‌مالی‌چوو‌ه‌پاریس، حوکومه‌تی‌تورکیا‌له‌وه‌توره‌وجنگز‌بو‌له‌بلا‌و‌بونه‌وه‌ی‌فیلم‌و‌ناوی‌یه‌لامز‌به‌رگریان‌ده‌کرد. له‌سالی‌۱۹۸۲‌ی‌ز- له «فستیوال-ی‌کان»‌دا‌فیلمی‌ریگا-ی‌یه‌لامز‌جایزه‌ی‌ئه‌وه‌لی‌برده‌وه‌و‌روژنامه‌کانی‌دنیا، ریزیان‌بو‌یه‌لامز‌دانا‌و‌ئافه‌رین‌یان‌به‌ئازایی‌ئه‌وگوت‌و‌له‌دنیا‌دا‌ناسرا. له‌سالی‌۱۹۸۳‌ی‌ز- فیلمی‌دیوار-ی‌له‌فه‌رانسه، دانا‌و‌بو‌ه‌هوی‌زیادبونی‌ناو‌بانگی‌یه‌لامز.

به‌داخه‌وه‌ئه‌وه‌هونه‌روه‌به‌رز‌و‌ئازاو‌لیهاتوه، له‌روژی‌۹‌سپتامبر-ی‌۱۹۸۴‌ی‌ز- و‌۱۳‌زیحجه‌ی‌۱۴۰۴‌ی‌ک‌له‌یه‌کی‌له‌نه‌خوشخانه‌کانی‌پاریسدا، بارگه‌ی‌به‌ره‌و‌لای‌خواتیکنا، به‌وه‌صیه‌تی‌خو‌ی‌جه‌نازه‌که‌یان‌برده «ئه‌نیستیتوی‌کوردو‌تا‌روژی‌۱۴‌ی‌ئه‌وه‌مانگه‌له‌وی

راگیرا، وه ههزاران كهس له دۆست و براو هونهروهان و هونهردۆستان بو بهر يكردنى جهنازه كهى هاتنه سهر ته رمه كهى و سهره خوڤشان به فاتوش خانمى ژنى و تا قه كچه كهى وت.

مسيو «ژاك لانگ» وه زيرى فيركردن و بارهينانى فهراanse، وه ههروا چهن كه سايه تى ترى تهو ولاته بوريز دانان له يه لمار حازربون، فرانسوا ميتران سهر كو مار-ى فهراanse كه له وسهرده مه دا، له پاريس نه بو، به هوى خيزانيه وه تاجه گوليكي نارد بو. بالويزى يونان له فهراanse، به نوينه رى له لايهن سهر كو ماري يونانه وه و ههروا كوورى زور، له كه سايه تى و هونهره رانى سينه مايى جيهان، ههروه كو: پاتريك راسپين و ههروا، ده بير ته وه لى حيزى سوسيا ليست- يى فهراanse، به پرسى ره وابيتى ده ره وهى فهراanse، وه ههروا سهر وكى ئيتحاديهى كارگه رانى حيزى كو موئيسى فهراanse، نوينه رانى نه ته وهى كورد له ولاته ئورو پايه كان و ۲۰ كهس له نوينه رانى تورك له ئور و پادا، له پرسه يه لمار به شدار بون و ههزاران نامه و ته لگراف، كرايه نه نىستى كورد بو سه ره خوڤشى.

روژى ۱۴ى سپتامبر جهنازه كهى له نه نىستى، برايه مه يدانى ريبو بليكو: «كو ماري» و له ويشه وه برايه كو رستانى «بيير لاشيز» كه جى قهبرى ناودارانى پاريسه وه لوى نيژراو ههزاران كهس بو ناشتنى يه لمار چ كورد و تورك و ئور و پاى و فهراanse يى له وى بون و سرودى خوا حافيزى يان بو يه لمار خوئنده وه ۱.

۱- سه رچاوه: به رگى ۲ ژينا وه رى، كه نامدهى چاپه لاپه رى ۱۰۳ - كو وارى پيشه ننگ، ژماره كانى ۱۵ و ۱۰ى سالى ۱۹۸۳/۵ز- و كو وارى هيو سالى ۱۹۸۵- ژماره ۳/ چاپى پاريس و ميژوى مه شاهير-ى كورد نو سراوى ئوستاد بابا مه ردوخ - ج - ۲ - لاپه رى ۴۷۴ چاپى ۱۳۶۶ تاران (شه پول).